

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DOYUMU İLE SPORTMENLİK YÖNELİM
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmed Naji Ayyed AYYED

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

TEMMUZ 2023

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ
ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DOYUMU İLE SPORTMENLİK YÖNELİM
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Ahmed Naji Ayyed AYYED
(200008012)**

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. M. Yavuz TAŞKIRAN

TEMMUZ 2023

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı (200008012) numaralı öğrencisi Ahmed Naji Ayyed AYYED'in "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Yaşam Doyumu İle Sportmenlik Yönelim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 17/07/2023 tarihli kararıyla oluşturulan jüri tarafından *oy birliği* ile Yüksek Lisans Tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

Tez Savunma Tarihi : 17/07/2023

1) Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Yavuz TAŞKIRAN

2) Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Fahimeh HASSANİ

3) Jüri Üyesi: Doç. Dr. Atakan ÇAĞLAYAN

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Yaşam Doyumu İle Sportmenlik Yönelim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (17/07/2023)

Ahmed Naji Ayyed AYYED

Aileme,

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca benimle akademik deneyimlerini paylaşan, her zaman kapısı açık ve benim gelişmem için üstün gayret sarf eden saygıdeğer hocam Prof. Dr. M. Yavuz Taşkiran'a, çalışmama katılan lisans öğrencilerine ve her zaman yanımda olan aileme desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Temmuz 2023

Ahmed Naji Ayyed AYYED

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
2.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	3
2.1 Araştırmanın Amacı	3
2.2 Araştırmanın Önemi.....	3
2.3 Problem Durumu	3
2.4 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
3. GENEL BİLGİLER.....	5
3.1. Spor Kavramı	5
3.2. Spor Etiği	6
3.2.1. Adalet	7
3.2.2. Dürüstlük.....	7
3.2.3.Sorumluluk.....	7
3.2.4. Saygı.....	8
3.3. Sportif Erdem Kavramı (Fair-Play)	8
3.4. Sportmenlik	10
3.5. Yaşam Doyumu Kavramı.....	12
3.6. Yaşam Doyumunu Etkileyen Unsurlar	14
3.7. Yaşam Doyumu ve Spor	17
4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	20
4.1. Araştırma Modeli	20
4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklem	21
4.3 Verilerin Toplaması	22
4.4.Verilerin Analizi.....	22
5. BULGULAR	23
5.1. Ön Analizler	23
5.1.1. Tanımlayıcı istatistikler.....	23
5.1.2. Faktör analizi, geçerlilik ve güvenilirlik analizi	24
5.1.2.1. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği analiz sonuçları.....	25
5.1.2.2. Yaşam doyum ölçeği analiz sonuçları.....	28
5.2. Korelasyon Analizi Sonuçları	31
5.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	32
5.4. Farklılık Analizleri	32
6. TARTIŞMA	40
7. ÖNERİLER	42

KAYNAKLAR	43
EKLER.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZGEÇMİŞ.....	53

KISALTMALAR

YDÖ	: Yaşam Doyumu Ölçeği
ÇBSYÖ	: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelim Ölçeği
WAD	: Dünya Anti-Doping Ajansı
FA	: Fiziksel aktivite

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 5.1: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Tanımlayıcı İstatistikler	23
Çizelge 5.2: Yaşam Doyumu ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler.....	24
Çizelge 5.3: ÇBSY Ölçeği KMO VE Barlett Testi Sonuçları	25
Çizelge 5.4: ÇBSY Ölçeği Alt Boyutların Açıklanan Varyans Oranları.....	25
Çizelge 5.5: ÇBSY Ölçeğinin Faktör Yükleri	26
Çizelge 5.6: ÇBSY Ölçeğine Ait Cronbach Alfa İç Tutarlılık Değeri	27
Çizelge 5.7: ÇBSY Ölçeğine Ait Madde Analizi Sonuçları.....	28
Çizelge 5.8: YDÖ KMO ve Barlett Testi Sonuçları	29
Çizelge 5.9: YDÖ Alt Boyutların Açıklanan Varyans Oranları	29
Çizelge 5.10: Yaşam Doyum Ölçek Maddelerinin Faktör Yük Değerleri	30
Çizelge 5.11: Yaşam Doyum Ölçek Maddelerinin Faktör Yük Değerleri	30
Çizelge 5.12: Yaşam Doyum Ölçeğine Ait Madde Analizi Sonuçları	30
Çizelge 5.13: Korelasyon Analizi Sonuçları	31
Çizelge 5.14: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları ..	32
Çizelge 5.15: Verilerin Dağılımına Ait Normallik Testleri Sonucu.....	33
Çizelge 5.16: Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları.....	33
Çizelge 5.17: Yaşa Göre Analiz Sonuçları	34
Çizelge 5.18: Sınıflara Göre Analiz Sonuçları	36
Çizelge 5.19: Gelir Düzeyine Göre Analiz Sonuçları	37

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1: İhtiyaç Hiyerarşisi	15
Şekil 4.1: Varsayılan İlişkiler ve Önerilen Model	21
Şekil 5.1: ÇBSYÖ Ait İlişkin Yamaç Grafiği	26
Şekil 5.2: Yaşam Doyum Ölçeğine İlişkin Yamaç Grafiği	29

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DOYUMU İLE SPORTMENLİK YÖNELİM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmaya erkek ve kız olmak üzere yaşları 18 ile 40 arasında değişen toplam 145 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Bu çalışmanın evrenini İstanbul Gedik Üniversitesi'nin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü bünyesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evreni temsil etmesi amacı, erişilebilirlikleri dikkate alınarak, öğrenim gören, 145 adet gönüllü katılımcı, örneklem olarak seçildi. Yaşam Doyumu Ölçeği (Köker, 1991-YDÖ) ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelim Ölçeği (Balçıkanlı, 2011-SYÖ) kullanılarak Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerine anket uygulanarak söz konusu iki kavram üzerinden ilişkiler test edildi ve bu ilişkinin hangi yönde olduğunu ortaya konmuştur. Araştırmada elde edilen veri seti ile ilgili analizler IBM SPSS 24.0 programı ile yapılmıştır. Araştırma kapsamında Sportmenlik Yönelimi ve Yaşam Doyumunun demografik değişkenlerine göre normal dağılımına uygun olduğu için değerlendirmelerde “tek yönlü varyans analizi” kullanılmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla varyansların homojen olduğu durumlarda LSD tamamlayıcı Post Hoc analizi, varyansların homojen olmadığı durumlarda Tamhane T2 tamamlayıcı Post Hoc analizi kullanılmıştır. Yapılan tüm analizlerde istatistiki anlamlılık $p < 0,05$ seviyesinde değerlendirilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular göz önüne alındığında, erkeklerin yaşam doyum düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu, sportmenlik Yöneliminin cinsiyete göre farklılık göstermediği, 18-20 yaş aralığında olanların Sosyal normlara uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu, 21-23 yaş aralığında olanların Sporda sorumluluklara bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu, birinci sınıf olanların Sportmenlik Yönelimi düzeyleri, Sosyal normlara uyum düzeyleri ve Sosyal normlara uyum düzeyleri katılımcıların eğitim gördüğü diğer sınıf düzeyine göre (üçüncü ve dördüncü sınıf) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yaşam Doyumu, Sportmenlik Yönelimi, Spor Etiği*

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN LIFE SATISFACTION AND SPORTSMANSHIP ORIENTATION LEVELS OF STUDENTS OF THE DEPARTMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHING

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between life satisfaction and sportsmanship orientation levels of sports management department students. A total of 145 students, aged between 18 and 40, participated in the study voluntarily. The universe of this study consists of students studying at the Department of Physical Education and Sports of Istanbul Gedik University. Considering their accessibility and the purpose of representing this universe, 145 volunteer participants were selected as a sample. Using the Life Satisfaction Scale (Köker, 1991-YÖ) and the Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale (Balçıkanlı, 2011-SYÖ), a questionnaire was applied to the Sports Management Department students at the School of Physical Education and Sports, and the relationships were tested on the two concepts in question and the direction of this relationship was determined. has been revealed. Analyzes of the data set obtained in the research were made with the IBM SPSS 24.0 program. Within the scope of the research, "one-way analysis of variance" was used in the evaluations, as it was suitable for the normal distribution of Sportsmanship Orientation and Life Satisfaction according to the demographic variables. In order to determine between which groups the difference was, LSD complementary Post Hoc analysis was used when variances were homogeneous, and Tamhane T2 complementary Post Hoc analysis was used when variances were not homogeneous. Statistical significance was evaluated at the $p < 0.05$ level in all analyzes. Considering the findings obtained from this study, it is seen that men's life satisfaction levels are higher than women's, sportsmanship orientation does not differ according to gender, those between the ages of 18-20 have higher levels of compliance with social norms, those between the ages of 21-23 have higher levels of commitment to sports responsibilities. It was determined that the freshmen students had higher Sportsmanship Orientation levels, social norms adjustment levels and social norms adjustment levels compared to the other class level (third and fourth class) where the participants were educated.

Keywords: *Life Satisfaction, Sportsmanship Orientation, Sports Ethics*

1. GİRİŞ

Spor kavramı üzerinde oldukça fazla tanım yapmak söz konusudur. Spor faaliyeti içinde olanlar yapanlar bakımından kendilerine hem fizik hem de teknik özelliklerini geliştirme adına bir çaba olarak ifade edilebilir. Spor faaliyetlerini takip eden pasif kullanıcılar ise spor kavramından yarışmaya dayalı estetik yönü olan bir süreç olarak ön görülebilir. Sosyolojik bakımından toplumu oluşturan bireyler baz alındığında spor olanakları ile ilintili olarak sosyal yapı özelliklerini ve ortaya çıkan çelişkileri gösterebilen unsur olarak tanımlanır. Daha da ötesi sportif aktiviteler toplumda sosyolojik yapıya olumlu katkı sağlayan etkili faaliyetler olmakla birlikte önem arz eden sosyalleşmeye katkı veren kurum şeklinde de görülmektedir (Fişek, 1998). Spor etiği kapsamında değerlendirme yapılacak olunursa, sporun gelişmesinde önemli görevler üstlenenler aynı zamanda taraflar yükümlülüklerini, görevlerini ifa ederken azami bir şekilde tarafsız olmaları, adaletle hareket etmeleri, dürüstlük ve saygı çerçevesinde umum kabul gören değerler çerçevesinde ifa etmesi spor etiği bakımında herkesçe istenilen bir durum olarak ifade edilebilir. Spor etiğinin en temel hedefi, bireylerin spor faaliyetleri çerçevesinde kabul gören evrensel ilkelerin özümsemesi ve bu ilkelerin rekabete dayalı sportif karşılaşmalarda tutum ve davranış olarak sergilemelerini temin etmek olmalıdır. Burada en önemli olan husus spor etiğinin yaygınlaşması ve özümsemesinde görev alan bireyler ile öğrencilerin spor etiği hakkında bilinçlendirilmeleri ve eğitilmiş birer insan olmalarıdır (Tarakçıoğlu ve Doğan, 2013:47).

Sportmenlik, her şeyde önce müsabakada rakip olan sporcuların birbirlerine olan saygı çerçevesinde yapmış oldukları davranışlar olarak ifade edilebilir. İdeal bağlamda sportmenlik kavramı, herhangi bir olumsuzluk ile sonuçlanan durumlarda şikâyetçi olmayan, mevcut “fair play” kurallara uyan davranışlarla galip gelse bile rakibine karşı iyi ve nezaketli davranan sporcular şeklinde ifade edilebilir. Sportmenlik davranışı her şeyden önce sabır gerektiren onurlu bir davranış olarak samimi davranışları, içermek zorundadır. Burada en temel amaç müsabakalarda

sportmenlik kapsamında belirlenen amaçlar doğrultusunda agresif tarzın azaltılması çabasında bulunulmasıdır (alayır vd., 2017; Özer, 2003).

Toplum tarafından genel kabul görmüş olan yaşam doyumunu ve öznel anlamda iyi olma, insan yaşamının vazgeçilmez bir unsuru olarak tanımlanmaktadır. Öznel iyi olma kişinin ikame ettiği yaşamını ne ölçüde algıladığı ile ilgilidir. Toplum içinde kişiler mutluluğa ulaşma hususunda kendilerince belirlediği kıstaslarla söz konusu kriterlerin hangi derece başarıya vardığı başlıklardaki düşünceleri ile örtüşen durumların belirleyen bir etken olacağı neticesini meydana ıkartmasıdır (Rask vd., 2002).

Elbette toplum içinde yaşamakta olan bireyler yaşam doyumunu elde edip mutlu olmak istemektedir. Bununla birlikte insanların farklı kişisel özelliklerinden dolayı yaşam doyumunu elde etmede yöneleceği faaliyet, eylem veya düşünceler farklılaşmaktadır. Örnek vermek gerekirse toplum içinde birey için yaşam doyumunu açısından öncelik ekonomik refah olabilir ve diğer bir ifade şekli olarak, müzik vb. hobiler yaşam tatminini etkileyebilir. Bu açıdan değerlendirmek gerekirse elbette yaşam doyumuna etki eden birçok farklı neden bulunmaktadır. Önemli olan bireyin toplum içinde kendi aklında şekillendirdiği yaşam tarzı ile hali hazırda mevcut olan yaşantısının karşılaştırılması onun yaşam tatminine varıp ulaşmadığı unsurunu ön plana çıkacaktır.

Bu zamana kadar yaşam doyumunu ve sportmenlik yönelim düzeyleri üzerine yapılan araştırmalar yükseliş tespit edilse de üniversite öğrencilerine yönelik yapılan araştırmalar hala yeterli düzeyde bulunmamaktadır.

Yapılan araştırmanın bu konuya ışık tutarak, İstanbul Gedik Üniversitesi'nin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü bünyesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin yaşam doyumunu düzeyleri ve sportmenlik yönelim düzeylerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak öğrencilerin hem yaşam doyumlarını hem de sportmenlik yönelim düzeylerini yükseltecek yol haritasını oluşturması esas alınmıştır.

2.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

2.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

2.2 Araştırmanın Önemi

Bireylerin yaşamlarında temel ihtiyaçlarından öte kendilerini mutlu edecek unsurların varlığı ya da yokluğu onların yaşam doyum düzeylerini belirlemektedir. Elbette insanoğlunun temel yaratılış unsurlarının farklılığına bakılmaksızın yaşamdan beklentilerinin farklı olması kaçınılmazdır. Bu farklılaşma bireylerin yaşamlarında algıladıkları veya hissettikleri duyguların farklı olması, yaşamdan bireylerin farklı beklentileri, mutluluk duygularının yaşamdan beslenmesi gelmektedir. İnsanlar yaşam beklentileri kapsamında veya yaşadıkları ortamda mutluluğa ulaşip yaşam doyumu elde etmek istese de her bir bireyin mutlu olma düzeyinin bir ölçüsü ve öncelikleri de olmaktadır. Bu durum bireyden bireye değişmektedir. Geçmiş yıllarda yapılmış olan birçok çalışma göz önüne alındığında ve literatür taraması sonucunda üniversite öğrencilerinin yaşam doyumuna dair yapılan çalışmalar ülkemizde son zamanlarda gözlense de istenilen düzeyde araştırma yeterince bulunmamaktadır.

2.3 Problem Durumu

Yaşam Doyumu Ölçeği (Köker, 1991-YDÖ) ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelim Ölçeği (Balçıkanlı, 2011-SYÖ) kullanılarak Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bünyesindeki Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine anket uygulanarak söz konusu iki kavram üzerinden ilişkiler test edilecek ve araştırma bulguları bu ilişkinin hangi yönde olduğunu ortaya koyacaktır

Araştırma problemleri;

1. Öğrencilerin cinsiyet faktörüne göre yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
2. Öğrencilerin yaş faktörüne göre yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf faktörüne göre yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
4. Öğrencilerin gelir durumlarına göre yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

2.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın evrenini İstanbul Gedik Üniversitesi'nin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü bünyesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evreni temsil etmesi amacı, erişilebilirlikleri dikkate alınarak, bu sektörde çalışan, 132 adet gönüllü katılımcı, örneklem olarak seçilecektir.

Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada p 0,05'ten küçükse sıfır hipotezi ($H_0 = "x"$ faktörü ile iş tatmini, stres ve iş performansı arasında ilişki yoktur) anlamlı kabul edilecektir.

Araştırmanın Hipotezleri

H1: Öğrencilerin yaşam doyumu cinsiyetlerine bağlı değişmektedir.

H2: Öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeyleri cinsiyetlerine bağlı değişmektedir.

H3: Öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri yaş açısından farklılaşmaktadır.

H4: Öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeyleri yaş açısından farklılık vardır.

H5: Öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinde sınıf bazında farklılık vardır.

H6: Öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeylerinde sınıf açısından farklılık vardır.

H7: Öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinde gelir durumu açısından farklılık vardır.

H8: Öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeylerinde gelir durumu açısından farklılık vardır.

H9: Öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3. GENEL BİLGİLER

3.1. Spor Kavramı

Spor kavramının kullanıldığı ve analiz edildiği literatür analizlerine göre spor kavramına yönelik tanımlarda belirli farklılıkların olduğu gözlenmektedir. Söz konusu kavrama dönük mevcut farklılıklar, insanların spor alanındaki faaliyetlerini ve farklı ülkelerden uzmanların bilimsel çalışmalarını düzenleyen düzenleyici yasal belgelere yansıtılmaktadır. Örneğin, Birleşmiş Milletler Kalkınma ve Barış için Spora İlişkin Kurumlar Arası Görev Gücünün (Le Sport Au, 2003) raporunda, spor teriminin iyi bir fiziksel zindeliği, zihinsel sağlığı ve sosyal etkileşimi destekleyen tüm fiziksel aktivite biçimlerini kapsadığı belirtilmektedir. Oyunlar, eğlence veya rekabete dayalı spor etkinliklerinin yanı sıra spor ve geleneksel oyunları da içermektedir. 1992 yılında Avrupa Devletlerinin Spor Bakanlar Konferansında kabul edilen “Avrupa Spor Tüzüğü” (Christian, 2005) sporun tanımını şu şekilde ifade: “spor, rastgele veya organize katılım yoluyla yapılan her türlü fiziksel aktivite” etmektedir. Bu tanım fiziksel ve zihinsel sağlığın ifade edilmesine veya iyileştirilmesine, sosyal ilişkilerin oluşturulmasına veya her düzeydeki yarışmalarda sonuçların elde edilmesine yöneliktir.

“Spor” kavramının doğru tanımına yönelik kavramsallaştırma sorunu, farklı ülkelerden uzmanlar da dahil olmak üzere bilim camiasında aktif olarak tartışılmaktadır. Böylece çağdaş sporun doğasını ortaya koyan L Matveev (Matveev, 2005), “dar anlamda ve en geniş anlamda” iki tanımını sunmaktadır. Ona göre, “dar anlamda spor, yalnızca fiili rekabet etkinliği olarak adlandırmak meşrudur” ve geniş anlamda (ancak aşırı derecede yaygın olmayan) “spor” kavramı, gerçek rekabet etkinliğini, başarılarla hazırlanma sürecini kapsamaktadır.

Spor kavramına yönelik bu sorun, bilimsel pratikte geniş bir şekilde ele alınmaktadır. Bu nedenle, K Shilling (Shilling, 2005) “spor” tanımının tarihsel olarak değiştiğini, ancak şimdi takımlar veya bireyler arasında rekabete dayalı bir yarış haline gelen ve

en yüksek puanı alan tarafın bu etkinlikleri ve oyunları tanımlamak için kullanıldığını belirtmektedir (Coakley ve Dunning, 2000).

M Frensel (Martin, 2005) “spor” kavramının, katılımcıların adil kurallar ilkesine göre düzenlenen etkinliği gösterdiği çeşitli fiziksel aktivite türlerini kapsadığını ve özel bir spor etiğini içerdiğini belirtmektedir. H Sorzho'nun (Gabriele,2002) çalışmasında, sporun kesin tanımının tartışmalı olduğuna ve şimdiye kadar net olarak tanımlanmadığına dikkat çekmektedir. Naarier (Olivier, 2008) şu anda “spor” kavramını tanımlamak için aktif bir araştırma çalışmasının sürdüğünü ve bunun bu karmaşık terimin iyileştirilmesine yol açması gerektiğini belirtmektedir.

Normatif yasal belgelerde kullanılan “spor” kavramının tanımlarının yukarıdaki incelemesi ve ayrıca sporun sosyo-kültürel doğası hakkında modern fikirler oluşturma sorunu üzerine farklı ülkelerden uzmanlar tarafından yürütülen bilimsel araştırmaların sonuçlarının analizi kapsamlı değildir. Ancak bunlar açıkça ifade edilmiş bir çelişkinin varlığına işaret etmektedirler. “Spor” kavramının bir yandan biçimsel olarak farklılık gösteren ancak öz-yapısal temelleri benzer olan çok sayıda tanımları bulunurken, diğer yandan bir “uzlaş” tanımının getirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir (Vasyl, 2018).

3.2. Spor Etiği

Ahlak, kavramsal olarak etik ve toplumsal değerler veya kanunlardan daha fazlasını ifade etmektedir. Bunlar, bireyin toplum içinde olağan yapması gereken görevler veya eylemler olarak tanımlanabilir. Ama aynı zamanda toplumsal yaşamda birey için neyin doğru neyin iyi olduğunu da değerlendirmektedir. Toplumsal normların dışında kabul edilemez bir davranış sergileniyorsa, bu durum yanlış veya kötü olarak sınıflandırılır. Sporda ahlak ve değerleri takip etmenin yaygın sorunlarından biri, bunların bir oyuncudan diğerine farklılık göstermesidir. Antrenörlerin, takım kaptanlarının ve liderlerin takımlarına temel spor ahlakı ve etiğini anlatmaları, örnek olmaya ve örnek olmaya bağlı kalmaları bir zorunluluk haline gelmelidir. Spor müsabakalarında etik dört temel erdem şu şekilde sıralanabilir; Adalet, Dürüstlük, Sorumluluk ve Saygı (Mackenzie, 2001).

3.2.1. Adalet

Oyunda adalet, kurallarla oynamaktan çok daha fazlası olarak tanımlanır. Arkadaşlık, başkalarına saygı ve her zaman doğru bir şekilde oynama kavramlarını içerir. Fair play, sadece bir davranış biçimi değil, bir düşünme biçimi olarak tanımlanır. Hile, oyunbazlık, doping, şiddet (hem fiziksel hem de sözlü), çocukların, gençlerin ve kadınların cinsel taciz ve istismarı, sömürü, eşit olmayan fırsatlar, aşırı ticarileştirme ve yolsuzluğun ortadan kaldırılmasıyla ilgili konuları içermektedir. Oyunda adalet olumlu bir kavramdır. Spor, adil bir şekilde uygulandığında toplumu ve milletler arasındaki dostluğu zenginleştiren sosyal ve kültürel bir faaliyettir. Spor, aynı zamanda, adil bir şekilde oynandığında, kendini tanıma, kendini ifade etme ve gerçekleştirme fırsatı sunan bireysel bir aktivite olarak kabul edilir; kişisel başarı, beceri edinme ve yeteneğin gösterilmesi; sosyal etkileşim, keyif, sağlık ve esenlik. Spor, gönüllü olarak çalışan çok çeşitli kulüpleri ve liderleriyle topluma katılımı ve sorumluluğu teşvik eder. Ek olarak, bazı faaliyetlere sorumlu katılım, çevreye duyarlılığı artırmaya yardımcı olabilir.

3.2.2. Dürüstlük

Adillığe benzer şekilde, oyunun kendisinin test etmek için tasarlanmadığı bir beceri aracılığıyla rakibine karşı avantaj elde etmeye çalışan herhangi bir sporcu, kişisel bütünlük eksikliğini gösterir ve oyunun bütünlüğünü ihlal eder. Örneğin, bir oyuncu futbolda sakatlanmış veya faul yapılmış numarası yaptığında, sportmence davranmıyor çünkü futbol oyunu bir sporcunun flop yeteneğini ölçmek için tasarlanmamıştır. Numara yapmak, bir yetkiliyi kötü bir çağrı yapmak için kasıtlı olarak aldatmanın bir yoludur, bu sadece hakemin güvenilirliğini zedeler ve nihayetinde oyunun bütünlüğünü baltalar (Mackenzie, 2001).

3.2.3.Sorumluluk

Sportmen olmak, oyuncuların ve koçların sahadaki eylemlerinin yanı sıra performansları için de sorumluluk almalarını gerektirir. Bu onların duygularını içerir. Çoğu zaman sporcular ve antrenörler oyunu neden kaybettiklerine dair bahaneler üreteceklerdir. En popüler bahane, hakemi suçlamaktır. Bunun yerine yapılacak onurlu şey, oyunun yalnızca kontrol edebileceğiniz yönlerine, yani performansınıza odaklanmak ve nerede daha iyisini yapabileceğiniz konusunda kendinizi sorgulamaktır. Sorumluluk, oyuncuların ve koçların kendi sporlarını yöneten kurallar

ve düzenlemeler konusunda güncel olmalarını gerektirir. Sorumluluk, oyuncuların ve koçların saha içinde olduğu kadar saha dışında da onurlu bir şekilde hareket etmelerini gerektirir.

3.2.4. Saygı

Tüm sporcular takım arkadaşlarına, rakiplere, antrenörlere ve görevlilere saygı göstermelidir. Tüm antrenörler oyuncularına, rakiplerine ve yetkililere saygı göstermelidir. Tüm taraftarlar, özellikle ebeveynler, diğer taraftarların yanı sıra hem takımlara hem de yetkililere saygı göstermelidir. Sportmenlik modeli, sporun karakter gelişimini hem gösterdiği hem de teşvik ettiği ve daha sonra daha geniş topluluğun ahlaki karakterini etkilediği fikri üzerine inşa edilmiştir. Her birimizin sporda nasıl rekabet ettiğimiz, yarışma dışındaki kişisel ahlaki ve etik davranışımızı etkileyebilir (Mackenzie, 2001).

3.3. Sportif Erdem Kavramı (Fair-Play)

Çeşitli tarihsel kaynaklar arasında ve bugün “*fair play*” terimiyle tanımladığımız kavramla ilgili bilgilerde, aynı anda bir kişinin kişisel durumunu ifade eden açıklık ve dürüstlük arayışını simgeleyen, eski Yunanca “*arete*” teriminin mükemmellik ve iyi karakter gibi bazı ortak unsurlarını bulabilmek mümkündür (Eyler, 1981; Nissiotis, 1984). Britanya Adaları'ndaki daha sonraki adil oyun kavramını etkileyen önemli bir faktör, “*davranış*” (*fir fér'*) kuralının yürürlükte olduğu eski Kelt kültürüdür (Liponski, 2016). Asil ideal ve adil bir dövüş yürütme, Anglo-Saksonlar tarafından Erken Orta Çağ'da Britanya'yı fethetmelerinin ardından yavaş yavaş üstlenilmiştir. Bu kavramın anlamı daha sonra spor müsabakalarında 'fair play' terimine aktarılmıştır. Bu kavram, daha önce İngilizce konuşulan ülkelerde kabul edilmiş olan ve 18. yüzyılın sonlarından itibaren Kıta Avrupası'nda kabul edilen bir kavramdır (Liponski, 2014).

Spor temasıyla ilgili hemen hemen tüm davranışlar, sporcular ve genel olarak sporcular tarafından uyulması gereken etik kodlarla düzenlenir. Bu nedenle kazanma isteği, adil oyunda izin verilen sınırları aşabilir ve sporcular arasında kötü etik uygulamalara yol açabilir (Eyler, 1981; Vargas-Mendoza vd., 2018; Cruz vd., 2018). En yeni örneklerden birkaçını vermek gerekirse; Lance Armstrong'un Tour de France zaferlerinin çoğunda farmakolojik doping kullandığını itiraf etmesi (Lance, 2019),

Steve Smith'in top kurcalamaktan dolayı uluslararası kriketten uzaklaştırılması ki bu açıkça ihlaldir. Oyunun ve sportmenlikle ilgili kuralların (BSFSP, 2019) ya da hükümette uluslararası kabul görmüş etik ve spor kurallarının manipülasyonu için WADA (Dünya Anti-Doping Ajansı) tarafından tüm Rus atletizm takımının Olimpiyat Oyunlarından ihraç edilme tehdidi (Russia, 2019 ; Palou vd., 2013; Simon vd., 2018). Burada, okuldaki beden eğitiminin (BE) bir gencin okul spor salonunun ötesine geçen genel ses gelişiminde ne ölçüde rol oynadığına dair bir soru sorulabilir ve aslında bir endişe dile getirilebilir. Bununla birlikte, bunun aynı zamanda yaşam boyu bir öğrenme sonucu olması gerektiği göz önüne alındığında, beden eğitimi öğretiminde ahlaki gelişimin eşit derecede vurgulanıp vurgulanmadığı sorusu devam etmektedir. Günümüzde çocukların eğitimi, bir bütün olarak eğitim sistemi için kilit bir konu haline gelen sürdürülebilir kalkınmaya odaklanmaktadır. Bu fikir, öncelikle bugünün ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetinden ödün vermeden karşılamaya dayanmaktadır (Brundtland vd., 1988). Halihazırda, farklı davranış biçimleri hakkında değer yargıları yaparak son eylem kalıplarını değiştirmek için sürdürülebilir şekilde hareket edebilmek son derece önemlidir (Davis, 1998; Pramling ve Kaga, 2008). Bunlardan ilki biçimseldir- dürüst olmayan veya uygunsuz bir şekilde kazanmayı yasaklayan yukarıdan aşağıya bir dış düzen aracılığıyla, çünkü bu adalet kavramının radikal bir çelişkisidir (Lipiec, 1999). İkincisi gayri resmidir—çok daha önemlidir, ancak uygulanması daha zordur; katılımcının formüle edilmiş (veya formüle edilmemiş) bir değerler sistemine dayanan ve gerçek yaşamdaki davranışlarını belirleyen bireysel ahlaki yeterlilik seviyesinin büyük bir rol oynadığı bir şeydir. İnsan ahlakına atıfta bulunan, çoğu zaman sportif rekabet gücünün veya adil oyun kavramının sınırlarının ötesine geçen birçok terim vardır. Gençler, ahlak anlayışlarını ifade edilen yargı ve değerlendirmelerin içeriği ve ardından kültürel kodları için doğal olan ve sosyal ve çevresel bağlamlarında temel veya evrensel olarak kabul edilen ahlaki kural veya ilkelere uygun davranışlar üzerinden tanımlarlar. Bununla birlikte, ahlaki gelişim her zaman ahlaki ilerleme ile el ele gitmez. Krawczyk (Krawczyk, 1996) aslında adil oyunu, her insanın yalnızca etik bir koda uygun olarak hareket etmeye istekli ve yetenekliyse sahip olduğu potansiyel bir değer olarak ifade etmektedir.

3.4. Sportmenlik

Her ne kadar gündelik dilde sportmenlik spor aşığı olarak adlandırılan psikolojik bir yapı olarak algılansa da (Perry vd., 2015), kavramın yaygın olarak anlaşılması genellikle sporda sosyal ve ahlaki ilişkilerle ilgili normatif standartlarla ilgilidir (Stornes ve Bru, 2015).

Sportmenlik, dürüstlük, sabır, özdenetim, adalet, bağışlayıcılık, cömertlik ve kibarlık gibi nitelikleri içerir (Keating, 2007 ; Koç, 2017).

Feezell'e (1986) göre sportmenlik, zaferin, başarının ve oyun ruhunun önemini anlamının ve oyun rekabetçi olduğunda oyunu bir anlamsızlık olarak görmenin bir yoludur. Arnold'a (1984) göre sportmenlik, yüce gönüllülük, iyi mizah, saygı, nezaket, cana yakınlık, şefkat, fedakârlık ve cömertlik ile karakterize edilir. Bireyin etik standartları veya sportmenlik kavramını nasıl tanımladığı, eğitim düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Günümüzde eğitim aracı olarak sporun toplumun tüm kesimleri tarafından kullanıldığı görülmektedir (Bolter vd., 2017).

Her oyun gibi spor da önceden belirlenmiş kural ve ilkelere göre uygulanır. Sportif faaliyetler bu esaslara göre yürütülür. Avrupa Konseyi'nin Avrupa Kültür Anlaşması'nda sportmenlik davranışlarında kurallara uymanın öneminden “hakemin çıkar ve yargısına uygun olmasa dahi kararlarına saygı duymak, yardımcı olmak” gibi ilkeler nedeniyle belirtilmektedir. Katılımcıların kendilerine haksız kazanç sağlayan hakem hatalarını kabul edip etmemeye karar vermeleri gerektiğine ve spor etiğine sahip olanların bu hataları görmezden gelerek haksız bir avantaj elde etmeyeceklerine dikkat çekmişlerdir (Yıldıran, 2004). Yani bireylerin müsabaka sırasında zorlaşan koşullarda bile kurallara uyması, fırsat eşitliğini bozmamak için haksız avantajları kabul etmemesi, sporcuların haksız dezavantajlarından yararlanmaması anlamına gelen sportmenlik kavramının mücadeleleri olarak kendini göstermektedir. Rakiplerini bir düşman olarak değil, oyunun gerçekleşmesine izin veren bir birey ve eşdeğer haklara sahip bir arkadaş olarak görme, rakipleri hakkında yüksek görüşe sahip olma şeklinde sportmenlik tanımlanabilir (Türkmen ve Varol, 2015; Cecchini vd., 2007).

Spor örgütlerinde saldırganlığı cezalandırmada hukuken son derece başarısız olduklarında, saldırganlık olumlu bir pekiştirme haline gelir ve tekrarlama olasılığı

artmaktadır (Tiryaki, 2002). Bu nedenle sportmenlik davranışının ortaya çıkmasına karşı alınan kararlara dahi saygı gösterilmesi esas alınmalıdır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise, öğrencilerin kasıtlı davranışlara yönelik tutumlarının sportif davranışlar üzerinde etkili olduğudur. Sporda kasıtlı davranış genellikle saldırganlık boyutunda kendini gösterir. Bu tür saldırganlık sadece bir kelime veya bir bakışla değil, fiziksel temas gerektiren davranışlarla da kendini gösterebilir. Sporda saldırgan davranış, araçsal saldırganlık veya düşmanlığı içeren saldırganlık türü olarak bilinmektedir (Gümüş vd., 2014). Özellikle karşılıklı temas gerektiren spor dallarında, sporun özel durumundan kaynaklanan takım yararına anlayışlı olunması gereken gereksinimler, kuralları çiğnemek ve rakibe zarar vermek amacıyla düşmanca saldırganlık anlamına gelmektedir (Tiryaki, 2000). Her iki durumda da kasıtlı davranış söz konusudur (Matthews ve Channon, 2017). Hemen hemen tüm spor organizasyonlarında kasıtlı davranışlara bağlı olarak şiddet içerikleriyle karşılaşmaktadır. Bunun nedeni olarak, oyunda bazen acımasız olabilen kabul edilebilir ve kabul edilemez faul davranışları arasındaki sınırların her zaman çok keskin olmaması gösterilebilir (Ziyagil vd., 2012). Ancak faullü oyunu sert oyundan ayıran faktör, faullü oyuna dayalı kasıtlı davranışlar, yani şiddet, sinsî, hain, kötü niyetli ve kasıtlı davranışlardır (Sacks ve ark., 2003).

Sporda kasıtlı davranış, sosyal öğrenme modelinde ifade edildiği gibi diğer davranışlar gibi öğrenilir (Brewer ve Crano, 1994). Bireyin davranışları, çevresiyle sürekli etkileşim içinde olması, çevreden etkilenirler. Dolayısıyla kasıtlı davranışın model alınarak öğrenildiği söylenebilir. Bu bağlamda model alınan sporcuların ve görsel medyanın kamuoyunda oluşturulan sportmenlik felsefesine aykırı davranışları göz ardı edilmemesi ve üzerinde durulması gereken bir konudur. Özellikle küçük yaştaki sporcuların yıldız sporcuların her hareketini örnek alarak taklit etmeleri profesyonel sporculara sportmenlik davranışı konusunda ek sorumluluklar yüklemektedir. Profesyonel sporcuların yanı sıra agresif oyun stilini benimseyen ebeveynler, antrenörler, öğretmenler veya takım arkadaşlarının da genç sporculara rol model olabileceği ve davranışlarını bu doğrultuda şekillendirmeleri gerektiği unutulmamalıdır.

Spor olgusunu vücudun yetenek ve güç sınırları üzerinden düşünmek gerekir. Spor kavramı sadece fiziksel güç ve yetenek açısından değerlendirildiğinde, geçmişte ve günümüzde ne tür tahribat ve tahribatlara yol açtığı gözlemlenmiştir (Erdemli, 2006).

Bir tespitin ötesinde, uzak durulması gereken, bu şekilde yaşayanlara karşı küçümsenmesi ve alay edilmesi gereken bir durumu ifade etmektedir. Geçmişte olduğu gibi günümüzde de bazen sporun ahlaki boyutu, fiziksel güçten, kazanımdan çok daha fazla değerlendirilmektedir. Bu durum, rakiplere yönelik tutumun önemli ölçüde incelenmesini gerektirmektedir. Özellikle ego yönelimli sporcularda ne pahasına olursa olsun rakip takım üzerinde hakimiyet kurma düşüncesi yaygındır (Goldstein ve Iso-Ahola, 2006; Murphy, 1999).

Bu düşüncenin oluşmasındaki en önemli etken, rakibin “öteki” olarak algılanmasıdır. Ancak yarışmacıyı oyunun varlığı ve oyunun bir parçası için mutlaka bulunması gereken bir unsur olarak görmek önemlidir. Sportmenlik ideallerinin analizinde, kötü durumdan yararlanmayı reddetme gibi ilkeler üzerine adım atılarak rakibe saygı vurgulanmıştır. Yarışmacının karşılaşacağı haksız durumları ortadan kaldırma, rakip sporculara ve takımlara olduğu kadar takım arkadaşlarına da saygılı olma mücadelesidir (Arıpınar ve Donuk, 2011; Butcher y Schneider, 2007; Harvey vd., 2014; Gencer, Eroğlu e Yıldırım, 2019; Gümüş, 2019; Gümüş vd., 2016).

Sportif davranışı etkileyen en önemli faktör oyuna bakış açısıdır. Öğrencilerin oyuna genel bakış açısına yönelik tutumları sportif davranış biçimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Bu nedenle spor organizasyonlarına gerek sporcuların gerekse takipçilerin bu felsefe ile yaklaşması gerekmektedir. Pennington (2017), sporun profesyonelliği arttıkça spora bakış açısının değiştiğini ve dolayısıyla sportmenliğin arttığını belirtmiştir.

3.5. Yaşam Doyumu Kavramı

Yaşam kalitesi, sağlık gelişimi, kişisel başarı ve hatta toplumsal refah ile bağlantısı nedeniyle birçok insanın ortak endişesidir. Frisch (Frisch, 2000) yaşam kalitesini, insanın hayatta kalması için iyilik yönlerine vurgu yaparak tanımlamıştır. Objektif bakış açısı, arkadaşlık ağları, konut kalitesi, gelir seviyeleri ve rekreasyon fırsatları gibi farklı dış koşulların geliştirilmesine odaklanır. Buna karşılık, öznel bakış açısı, iç değerlendirmelere ve farklı dış koşulların tatminine odaklanır. Bu anlamda yaşam doyumu, bu nesnel bakış açılara yönelik öznel anlayış ve doyum düzeyini tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Yaşam doyumu, duyuşsal ve bilişle ilgili iki bileşenden oluşmaktadır (Pavot ve Diener, 2004). Roberts ve Clement, yaşam kalitesini ölçme yöntemi olarak yaşam memnuniyetini benimseme perspektifini

paylaşmışlardır (Roberts ve Clement, 2007). Genel olarak, yaşam doyumu ne kadar yüksekse, yaşam kalitesinin de o kadar yüksek olduğu varsayılmaktadır. Halihazırda, yaşam memnuniyeti çalışmasında fiziksel aktivitenin (FA) kriterlerden biri olarak benimsenmesi konusunda endişeler bulunmaktadır. FA miktarı doğrudan bireysel fiziksel ve psikolojik iyilik hali ile bağlantılıdır. Kötü sağlık, ergenlerde düşük yaşam doyumu ile doğrudan bağlantılıdır (Zullig vd., 2005). Bununla birlikte, FA depresyon, kaygı, psikolojik sıkıntı ve duygusal rahatsızlığı azaltarak çocukların zihinsel sağlığına fayda sağlamaktadır (Ahn ve Fedewa, 2011). Bu faydalar, bireylerin yaşam kalitesinin gelişimini gözlemlemek için bir yön olarak FA'nın kullanılmasının önemini göstermektedir. Ergenler, daha yüksek düzeyde ders dışı etkinliklere katıldıklarında daha yüksek bir yaşam kalitesi bildirdiler (Gilman, 2001). Güney Carolina'da eyalet çapında bir ergen örneğinde algılanan yaşam doyumu ve fiziksel aktivite davranışları arasındaki ilişkileri araştıran bir çalışma, algılanan yaşam memnuniyetsizliği ile FA'ya dahil olmama arasında anlamlı, pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur (Valois vd., 2004). Benzer şekilde, Huebner ve ark. Gençlik Davranışı Anketinde 87 okuldan 5544 katılımcıyla anket yapmış ve FA'ya dahil olmama ile kendi bildirdiği yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur (Huebner vd., 2000). Ayrıca, ders dışı FA'nın öğrenciler üzerindeki etkisini incelemek için sekiz haftalık bir müdahale deneyi yapılmış ve bulgular müdahale grubundaki katılımcıların kontrol grubundakilerden daha yüksek yaşam doyumu puanları bildirdiğini göstermiştir (Liu ve Yin, 2010).

FA yaşam memnuniyetinin geliştirilmesi için faydalı olduğu için, okullar aktif yaşam tarzı gelişimini geliştirmek için fırsatlar sunarak sağlıklı yaşamı teşvik etmekten sorumludur. Okulların bu hedefe ulaşması için en az iki strateji vardır. Birincisi, öğrencilerin FA bilgisini kapsamlı ve sistematik bir şekilde geliştirmeleri ve edinmeleri için resmi eğitim faaliyetleri olarak çerçevelenen okullarda zorunlu beden eğitiminin etkili bir şekilde verilmesidir. Diğer yaklaşım, okullarda kapsamlı okul sonrası veya ders dışı programlar aracılığıyla yaşam deneyimlerinin geliştirilmesidir. Bu programlar genellikle gayri resmi bir şekilde uygulanır ve öğrencilere hafta sonu spor programlarının iyi dağıtım sistemlerine sahip yerel spor kulüpleri veya toplulukları tarafından desteklenir. FA ile yaşam doyumu arasındaki ilişki hakkında nedensel çıkarımlar yapmak için boylamsal bir çalışma yapılmalıdır. Belirli PA türlerinin yaşam memnuniyeti için diğerlerinden daha yararlı olup olmadığına

bakılmadır. Bununla birlikte, Gopinath ve ark. (Gopinath vd., 2012), FA tipi ile sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi arasındaki ilişkilerin farklılık gösterdiğine dikkat çekmiştir. Bu nedenle, gelecekteki araştırmalar, farklı FA türleri ile uğraşan bireyler arasında yaşam doyumunun bir karşılaştırmasını yapabilir. Örneğin kültürler arası araştırma için daha temsili hale getirmek için, gelecekteki araştırmacılar her bir alt kültürden daha fazla sayıda katılımcı içerebilir. Ayrıca, fiziksel aktivite ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi daha derinden anlamak için görüşmeler ve odak grupları gibi nitel araştırmalar yapılabilir. Anket çalışması öznel raporlama yanlılığını önleyemeyeceğinden, FA'yı değerlendirmek için ivme ölçerler gibi nesnel ölçütler kullanılabilir. FA, önceki çalışmalarla desteklenen kişisel tatminin yanı sıra arkadaşlıkla da önemli ölçüde ilişkilidir. Okul temelli arkadaşlık ağlarının ergenlerin fiziksel aktiviteye katılımındaki rolünü araştıran boylamsal bir çalışma, ergen arkadaşlık ağları ile fiziksel aktivite arasında karşılıklı olarak bağımlı bir ilişki olduğunu göstermiştir (De La Haye vd., 2011). Bir yandan, FA'ya katılımın ergenlerin arkadaşlık seçimlerinde önemli bir rol oynadığı, katılımcıların aktivite düzeyleri kendilerinininkine benzer arkadaşlara sahip olma eğiliminde olduğu bulunmuştur. Öte yandan, arkadaşların boş zaman FA'sına katılımının giderek benzer hale gelmesiyle kanıtlandığı gibi, arkadaşların okul yılı boyunca ergenlerin FA'sındaki değişiklikleri etkilediği görülmüştür (De La Haye vd., 2011). Ergen arkadaşlığı, FA'yı teşvik etmek için sosyal ağlar oluşturur. Ergenlerin aktivite düzeylerinin arkadaşlardan algılanan sosyal destekle pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur (Duncan vd., 2005).

3.6. Yaşam Doyumunu Etkileyen Unsurlar

İnsan, her zaman kendi yaşam durumunu değerlendiren nesnel bir varlıktır ve hedeflerine ulaşana kadar tatmin duygusunu hissetmeyecektir. Belki de denilebilir ki, her insanın nihai arzusu, hedef ve arzularına ulaşmaktır. Dolayısıyla günümüzde tüm gelişmiş ülkeler, yaşam memnuniyetinin sosyal ve ekonomik kalkınma ile yüksek bir korelasyona sahip olduğu anlaşıldığından, vatandaşlarının memnuniyetini önemsemektedir (Inglehart, 1994). Memnuniyet, zorluklarla baş etmede insana çok yardımcı olmaktadır. Her bir birey zorluklarla yüzleşmek, yeni sorumluluklar kabul etmek ve çevrede meydana gelen değişikliklere kendisini uyarlamak zorundadır (Safdari,1995).

Maslow, bir psikolog olarak insanın, başka hiçbir hayvanda bulunmayan, insana özgü bir tür içgüdü olarak ihtiyaç duyduğuna inanmaktadır. Çoğu psikolog zaten insan ihtiyaçları konusunu ele almış olsa da Maslow'un insan ihtiyaçları ve ihtiyaçlar hiyerarşisi hakkındaki görüşleri büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla aşağıda ilk olarak Maslow'un görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

Maslow'un teorisine göre insan ihtiyaçları aşağıdaki beş gruba ayrılır:

1. Fizyolojik İhtiyaçlar
2. Güvenlik ihtiyaçları
3. Sosyal İhtiyaçlar
4. Saygı Gereksinimleri
5. Kendini Gerçekleştirme İhtiyaçları

Şekil 3.1: İhtiyaç Hiyerarşisi

Maslow, teorisinde ve “Stimulation and Personality” adlı kitabı boyunca, farkındalık, güç, çabukluk, neşe ve ödül gibi durumları içeren ihtiyaçların karşılanmasına eşit “tatmin” kavramını ortaya koymuştur.

Fizyolojik ihtiyaçlar, insanın yaşamını devam ettirebilmesi için karşılaması gereken yiyecek, giyecek, barınma, sağlık gibi ihtiyaçları içermektedir. Bireylerin mevcut durumlarının değerlendirilmesi için sosyal bilimler çalışmalarında bireysel olarak ihtiyaçlar hiyerarşisi incelenebilmektedir. Fizyolojik ihtiyaçlar üst düzey ihtiyaçlara göre daha sınırlı, somut, bilinçli ve belirgindir. Maslow, bu ihtiyaçların en önemlileri olduğunu bilmekte ve onları hiyerarşinin en üstüne yerleştirmektedir. İnsan faaliyetlerinin çoğunun karşılanacağına ve vücut sisteminin çalışmasını

sağlayacağına inanmaktadır. Böylece diğer insan faaliyetleri ona göre şekillenmektedir. Bir düzeydeki ihtiyaçlar karşılandıktan sonra diğer düzeylerdeki ihtiyaçlar önemli hale gelecektir. Bunlar, hiyerarşinin en alt düzeyine ulaşana kadar bireysel davranışa egemen olan bu ikinci ihtiyaçlardır.

Yaşam doyumuyla ilgili bir başka teori de “Göreceli Yoksunluk”tur. Teori, bireyin kendini genellikle başkalarıyla karşılaştırdığına inanılmaktadır. Bu nedenle, birey ne zaman yoksulluk ve adaletsizlik hissetse, iş değişikliği, itaatsizlik, intihar vb. gibi şiddetli duygusal tepkiler gösterecektir. Bu duygu yüksek seviyeye ulaştığında ciddi sosyal çatışmalara yol açacaktır. Genel olarak teoriye göre, birey kendini başkaları ve referans grubuyla karşılaştırır. Diğerleriyle benzer koşullara sahip olmaktan hoşlanır. Kıyaslama sonucunda, emeğinin ve harcanan paranın karşılığının ve durumunun haksız ve adaletsiz olduğunu algılayarsa, göreceli bir yoksunluk hissedecektir. Bu, kişisel ve sosyal memnuniyetsizlik doğuracaktır. Buna karşın, yaşamdan memnuniyet oranını artırmak üzere bireyin aşağıdaki durumlara dikkat etmesi gerektiğini göstermektedir (Versly, 1994);

1. Sosyal güvenlik hissi (toplumun kamusal çevresi, fiziki ve finansal alanlarda güvenlik ve emniyet)
2. Sosyal gelecek hakkında umutluluk (insanlar arasında toplumun geleceği hakkında net bir bakış açısı veya farklı alanlardaki durumları iyileştirme umudu).
3. Bireysel düzeyde geleceğe yönelik umutlu olmak (meslek durumu, gelir gibi bireysel koşulları iyileştirme umudu).
4. Sosyal güven (birinci düzeyde akraba ve yakın arkadaşlara, ikinci düzeyde toplum bireyelerine güven).
5. 5-Uygulayıcıların verimliliğine politik güven veya güven (uygulayıcıların verilen sorumluluklarla ilgili yeteneklerine güven).
6. Sosyal adalet duygusu (insanlar arasında tesisler ve konumlar alanında dağıtıcı adalet duygusu).
7. İhtiyaçların karşılanma oranı (insanlar arasında benlik saygısı ve kendini gerçekleştirmeye yönelik yemek yeme, giyinme gibi ilk ve ikincil ihtiyaçlar dahil).
8. Maddi ve maddi olmayan tesisler ve toplumdaki kendi rolü ve konumu alanında diğerlerine kıyasla göreceli yoksunluk hissi.
9. Dini inançlara bağlılık oranı (inançların dini talimatlara ve dini törenlere uyma oranı).

Genel anlama yukarıdaki ifadelerle göre; bireysel memnuniyet oranının artması ile toplamda bu alandaki memnuniyet oranının memnuniyetsizliğe göre daha fazla

olacağı, ancak bireylerin kendi alanında (sosyal alan) yaşam doyumunun azalma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Yaklaşımlar ve hayattan memnuniyet sosyal değerlendirmelerde oldukça önemlidir. Eğitimin artması ve yaygınlaşması ve yüksek öğretimin sosyal ve sınıflandırılmış olasılıkların yayılması gibi insani gelişme göstergelerinin artırması yaşam doyumunu için pozitif etkenlerdir. Pratik olarak orta sınıfın genişlemesine yol açan ve bireysel tatminin artmasına neden olan politikaların hareketliliği ve benimsenmesi, ancak kültürel ve sosyal örgütlü yapıların sayısız değişim ve artışına ek olarak, sosyal ve kültürel değişikliklerle ülkelerin yönetim organizasyonlarının uyumu son derece önemlidir. Bu nedenle, yukarıdaki durumlar dikkate alındığında bireysel ve toplumsal memnuniyet arasında mantıklı bir orantı oluşturmak önemlidir (Fletcher, 1956).

3.7. Yaşam Doyumu ve Spor

Yapılan araştırmalarda belirli bir ayda 13 yaşın üzerindeki her iki kişiden biri spora katılmaktadır (UK, 2015). Spor katılımı, tüm nedenlere bağlı ölümlerde azalma, daha uzun yaşam süresi ve diyabet, kardiyovasküler hastalık ve osteoporoz riskinde azalma dahil olmak üzere bir dizi fiziksel sağlık yararı ile ilişkilidir (Oja, 2015). Bununla birlikte, profesyonel veya amatör sporcular emekli olduktan sonra aktif olmayan bir yaşam tarzını benimsemektedirler (Filbay vd., 2017). Bu durum onları aktif olmayan genel popülasyonla aynı veya daha yüksek kronik hastalık geliştirme riskine sokmakta ve yaşam doyumunun azalmasına neden olmaktadır (Marques vd., 2018). Spora katılım aynı zamanda doğal bir yaralanma riskini de beraberinde getirmekte ve bu da bir sporcu için bir dizi olumsuz duyguya, yaralanmamış akranlarına kıyasla sporcularda yaşam kalitesinin bozulmasına neden olmaktadır (Putukian, 2016).

Spor yaralanmaları, sağlıkla ilgili yaşam memnuniyeti üzerinde potansiyel etkilerle birlikte, ömür boyu devam eden uzun süreli fiziksel ve psikolojik etkilere de sahip olabilir. Spora bağlı beyin sarsıntısı, eski atletlerde azalmış sağlıkla ilgili yaşam memnuniyeti ve depresyon ile ilişkilidir (Didehbani vd., 2013). Bu tür eklem yaralanmaları, sporcuları osteoartrit gelişme riski altına sokmaktadır. Eski elit sporcular, diğer meslekler genel nüfusa ve Türkiye'deki insanlara kıyasla daha yüksek bir osteoartrit prevalansına sahiptir (Gouttebauge, Kerkhoffs ve Lambert,

2015). Eski spor katılımcılarında osteoartrit, sıkıntı, uyku bozukluğu, istenmeyen alkol kullanımı, yaygın ruhsal bozuklukların semptomları ve azalmış yaşam kalitesi ile ilişkilendirilmiştir. Osteoartritin yüksek prevalansı, aynı yaştaki genel popülasyona kıyasla eski elit atletlerde daha yüksek düzeyde ağrı ve fiziksel bozulmayı açıklayabilir. Eski sporcularda eklem ağrısı ve osteoartrit ile yaşamak yaygın olsa da önceki nitel araştırmalar bunun mutlaka bildirilen kötü yaşam kalitesi veya yaşam memnuniyeti ile örtüşmediğini ve sporun olumlu psikososyal etkilerinin olumsuz fiziksel etkileri kısmen etkisiz hale getirebileceğini öne sürmektedir (Filbay vd., 2017).

Her yaştan insan için spor katılımı, dayanıklılık, gelişmiş zihinsel sağlık, aidiyet duygusu, daha yüksek düzeyde öz yeterlilik, azalan stres, gelişmiş başa çıkma ve pozitiflik gibi bir dizi psikososyal sağlık yararı ile ilişkilidir (Eime vd., 2013). Bu faydalar göz önüne alındığında, spora katılan kişilerin genel popülasyondan daha iyi sağlıkla ilgili yaşam memnuniyeti bildirmesi şaşırtıcı değildir. Spor katılımıyla ilişkili psikososyal ve sağlıkla ilgili yaşam memnuniyeti faydaları, tek başına fiziksel aktivite katılımıyla ilişkili olanlardan daha fazladır (Eime vd., 2013). Ancak sporcular sporu bırakma sürecinde psikolojik ve sosyal olarak zorlanabilirler. Bildirilen zorluklar arasında atletik kimlikte bir değişiklik, yoldaşlık kaybı ve minimum destek sistemleri yer alır (Fuller, 2014). Bir sporcu yaralanma veya seçilmeme nedeniyle istem dışı emekli olduğunda, spor sonrası hayata uyum sağlamak daha zor görünmektedir. Spordan zorla emekli olmak, yüksek düzeyde olumsuz duygulara, sosyal dışlanmaya, kimlik kaybına ve ihanet duygusuna neden olabilir. Buna karşılık, gönüllü emeklilik ve spor hedeflerine ulaşılması, spordan olumlu bir geçiş deneyimi ile ilişkilidir. Araştırmalar, başarı ve olumlu spor anılarının, eklem ağrısı veya osteoartritten bağımsız olarak yaşam kalitesi ve yaşam doyumuna fayda sağlayabileceğini ileri sürmektedir (Filbay vd., 2017). Çoğu araştırma, sporcuların kariyerleri veya emeklilik geçiş dönemleri boyunca yaşam kalitelerine odaklanmıştır. Eski spor katılımcılarında yaşam kalitesi ve yaşam doyumunu daha az anlaşılmıştır ve spor katılımının yaşam boyu yaşam kalitesi ve yaşam doyumunu üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkilere sahip olma potansiyeli göz önüne alındığında, yaşam kalitesi ve yaşam doyumuna ilişkin kanıtların pekiştirilmesine ihtiyaç vardır. Spordan emekli olduktan sonra bu yapıları etkileme potansiyeli olan faktörler arasında emeklilik nedeni, spor türü, yaralanma ve sarsıntı

yks, aktivite seviyeleri, osteoartrit ve kronik ağrı yer alır. Bununla birlikte, spordan emekli olduktan sonra daha iyi veya daha kötü bir yaşam kalitesi ve yaşam memnuniyeti ile hangi faktörlerin ilişkili olduğu şu anda net değildir. Bu tür bilgiler, sporun yaşam boyu olumlu etkilerini artırmaya yönelik stratejiler hakkında bilgi verebilir (Barnett, Guell ve Ogilvie, 2012).

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

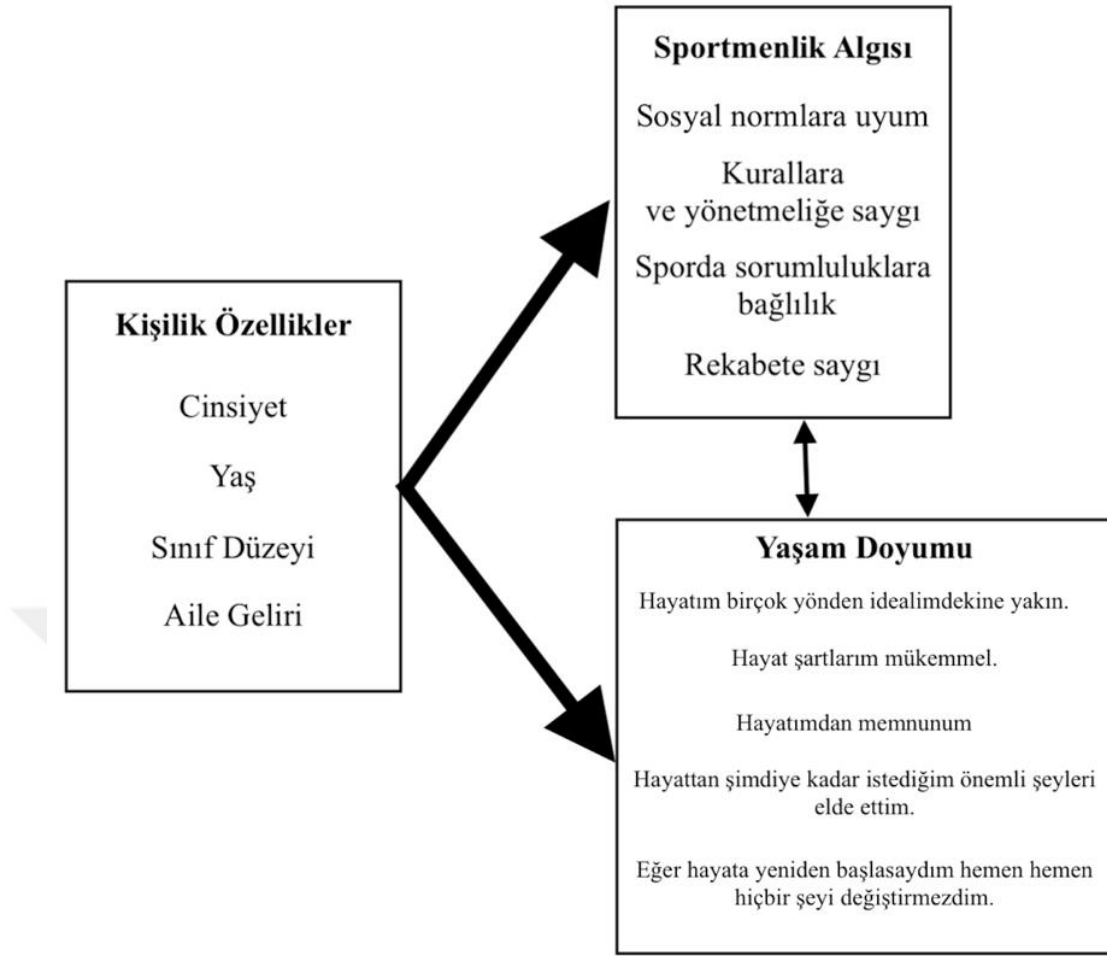
4.1. Araştırma Modeli

Araştırmada Karasar (2005)'ın akademik çalışmasında da belirttiği üzere “mazide veya hali hazırda var olan bir olgu, vaka, kişileri ya da objeleri var olan koşullar altında olduğu gibi anlamaya çalışılan araştırma metodu” şeklinde ifade ettiği yöntem tarama modeline dayalı betimsel araştırma modelidir. Bu model sayesinde araştırmacı genel bir evren kapsamında o evreni temsil edebilecek kendine özgü bir örneklem üzerinden araştırmalarını yapabilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin yaşam doyum düzeyleri ve sportmenlik yönelim düzeyleri şekil 1’de öngörülen ilişkiler çerçevesinde incelendi.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelim Ölçeği (ÇBSYÖ) kullanılarak Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerine anket uygulanarak söz konusu iki kavram üzerinden ilişkiler test edilecek ve araştırma bulguları bu ilişkinin hangi yönde olduğunu ortaya konmuştur.

Araştırma problemleri;

- Öğrencilerin cinsiyet faktörüne göre yaşam doyumunu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- Öğrencilerin yaş faktörüne göre yaşam doyumunu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf faktörüne göre yaşam doyumunu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- Öğrencilerin gelir durumlarına göre yaşam doyumunu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Şekil 4.1: Varsayılan İlişkiler ve Önerilen Model

4.2. Araştırmanın Evren ve Örneklem

Tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılarak, İstanbul Gedik Üniversitesi'nin Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor öğretmenliği bölümü bünyesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler için planlanan bu araştırmada, çalışma grubuna gönüllü katılım ilkesine uygulandı. Bu evreni temsil etmesi amacı, erişilebilirlikleri dikkate alınarak, bu sektörde çalışan, 145 adet gönüllü katılımcı, örneklem olarak seçildi.

Çalışma örneklemini oluştururken Uygun (Konvansiyonel) Örneklem yöntemi kullanılmış çalışmaya katılım gönüllülük esasında sağlanmış katılımcılar ile görüşülerek anket formları doldurulmuştur. Araştırmada, araştırmaya katılan spor bilimleri öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemek için hazırlanan kişisel bilgi formu kullanıldı ve bu kapsamda Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin

kişisel bilgi modelinde bir araştırmaya katılması yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi tanımlayıcı özellikleri ortaya çıkaracak sorulara yer verilmiştir.

4.3 Verilerin Toplaması

Araştırmada Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği, Yaşam Doyum Ölçeği ve öğrencilerin kişisel özelliklerine yönelik sorular olmak üzere üç değişkenden faydalanılarak araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmamızda öncelik bağımlı ve bağımsız değişkenler belirlenmiş olup kişisel özelliklerine yönelik analizler bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. ÇBSY Ölçeği Balçıkanlı (2011) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olup kültürel adaptasyonu gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde YDÖ Ölçeği Diener ve ark. (1985) tarafından yaşam doyumunun ölçülmesi amacıyla geliştirilmiş olup kültürel adaptasyonu Köker (1991) tarafından yapılmıştır.

4.4. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veri seti kullanılarak IBM SPSS 24.0 ile ön görülen analizler yapılmıştır. Veri setinin dağılımın normal dağılım olup olmadığı test edilerek

Ön analizlerle veri temizliği gerçekleştirilmiştir. Uygun olmayan uç değerler analize dahil edilmeyerek parametrik veri seti ön görülen analizlere hazır hale getirilmiştir. Her bir ölçek için güvenilirlik ve geçerlilik testleri yapılmış ve ölçeklere ait betimleyici istatistik bilgiler verilmiştir. Nicel araştırmada en son basamak olarak, öğrencilerin Sportmenlik Yönelimi ve Yaşam Doyumuna ait algılarında demografik özelliklere yaş ve cinsiyet ve okudukları bölüm ve sınıf düzeyine göre farklılıkları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında Sportmenlik Yönelimi ve Yaşam Doyumunun sosyo-demografik değişkenlerine göre “tek yönlü varyans analizi” gerçekleştirilmiştir. Her bir kategorik değişken kendi içinde sınıflandırılarak kategorik gruplar arasında farklılaşmalar tespit edilmiştir. Veri setinde varyansların homojen olduğu durumlarda

LSD tamamlayıcı Post Hoc analizi, varyansların homojen olmadığı durumlarda Tamhane T2 tamamlayıcı Post Hoc analizi uygulanmıştır. Gerçekleştirilen tüm analizlerde istatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ seviyesinde değerlendirmeye alınmıştır.

5. BULGULAR

5.1. Ön Analizler

Araştırmanın amacına yönelik olarak göz önüne alınan iki değişken Sportmenlik Yönelimi ve Yaşam Doyumuna arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmanın bu bölümünde ön analizler sonucu elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

5.1.1. Tanımlayıcı istatistikler

Araştırmada kullanılan Sportmenlik Yönelimi ve Yaşam Doyumu ölçeklerine ilişkin ön analizler çerçevesinde her bir ölçekte yer alan maddelere yönelik tanımlayıcı istatistikler aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Çizelge 5.1: Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek Maddeleri	Ort.	Std.Sapma	N
Madde 1	4,78	0,528	145
Madde 2	4,59	0,807	145
Madde 3	4,66	0,689	145
Madde 4	4,61	0,728	145
Madde 5	4,6	0,732	145
Madde 6	4,64	0,708	145
Madde 7	4,26	1,14	145
Madde 8	4,62	0,708	145
Madde 9	4,42	0,94	145
Madde 10	4,79	0,495	145
Madde 11	4,64	0,685	145
Madde 12	4,56	0,777	145
Madde 13	3,87	1,202	145
Madde 14	2,66	1,354	145
Madde 15	2,75	1,381	145
Madde 16	2,44	1,415	145
Madde 17	2,44	1,354	145
Madde 18	2,62	1,401	145
Madde 19	2,34	1,303	145
Madde 20	2,35	1,263	145

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği maddelerinde yük etkisinin en çok olduğu ifade 4.79 ortalama ile “Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim” ifadesinin olduğu ve en düşük yük etkisinin ise 2.06 ortalama ile “Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm” ifadesinin olduğu belirlenmiştir.

Yaşam Doyumuna Ölçeğinin tanımlayıcı istatistikleri Çizelge 5.2.’de belirtilmiştir.

Çizelge 5.2: Yaşam Doyumu ile İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek Maddeleri	Ort.	Std.Sapma	N
Madde 1	5,78	0,528	145
Madde 2	5,59	0,807	145
Madde 3	5,66	0,689	145
Madde 4	5,61	0,728	145
Madde 5	5,60	0,732	145

Çizelge 4.2.’e göre Yaşam Doyumu Ölçeği maddelerinde yük etkisinin en çok olduğu ifadenin 5.78 ortalama ile “Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın” ifadesinin olduğu ve en düşük oranda ise 5.60 ortalama ile “Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim” ifadesinin olduğu belirlenmiştir.

5.1.2. Faktör analizi, geçerlilik ve güvenilirlik analizi

Faktör analizi, çoklu regresyonlarla aynı varsayımları taşıyan Genel Doğrusal Model (General Linear Model, GLM) prosedür ailesinin bir parçasıdır. Araştırma sonuçlarının önemini test etmek amacıyla kullanışlıdır. Ayrıca Faktör analizi, sosyal bilim araştırmalarında verileri özetlemek ve önemli olanlara indirgemek için en yaygın kullanılan yöntemlerden biridir. Faktör analizi, faktörlerin altında yatan boyutların karmaşık olayları açıklamak için kullanılabileceğini varsaymaktadır

Faktör analizinin amacı, daha geniş bir veri setine dayalı olarak doğrudan gözlemlenemeyen faktörleri belirlemektir. Bir dizi gözlenen değişken içindeki korelasyon modellerini açıklayan temel değişkenleri veya faktörleri belirlemeye çalışır (Büyüköztürk, 2017). Bu yüzden öncelikle anket sonucu elde edilen veri setinin faktör analizlerinin yapılması gerekmektedir. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ilgili yapılan faktör analizi, geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonuçları aşağıda verilmektedir.

5.1.2.1. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği analiz sonuçları

Araştırmada veri seti Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi ile değişkenler arasındaki ilişki ise Barlett Testi ile değerlendirilmiştir. Testlerle ilgili sonuçlar Çizelge 5.3’de verilmektedir.

Çizelge 5.3: ÇBSY Ölçeği KMO VE Barlett Testi Sonuçları

		1. Boyut
KMO		0,852
Barlett Testi	X²	9152,109
	Sd	730
	P	,000

Araştırmada Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği hesaplamasında Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0,85 bulunmuş olup anket veri seti faktör analizi yapmak üzere uygunluğa sahip olduğu belirlenmiştir. Bu değer için uygunluk aralıkları 0,85 mükemmel, 0,80 çok iyi, 0,70 iyi, 0,60 orta, 0,50 zayıf ve 0,50’nin altı ise uygun olamayan parametrik set olarak kabul edilemez (Sharma, 1996). Analiz sonucunda Barlett testi ve değişkenler arasındaki ilişkiler araştırılmış ve sonuçta anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir ($X^2=9152.10$, $p=.00$).

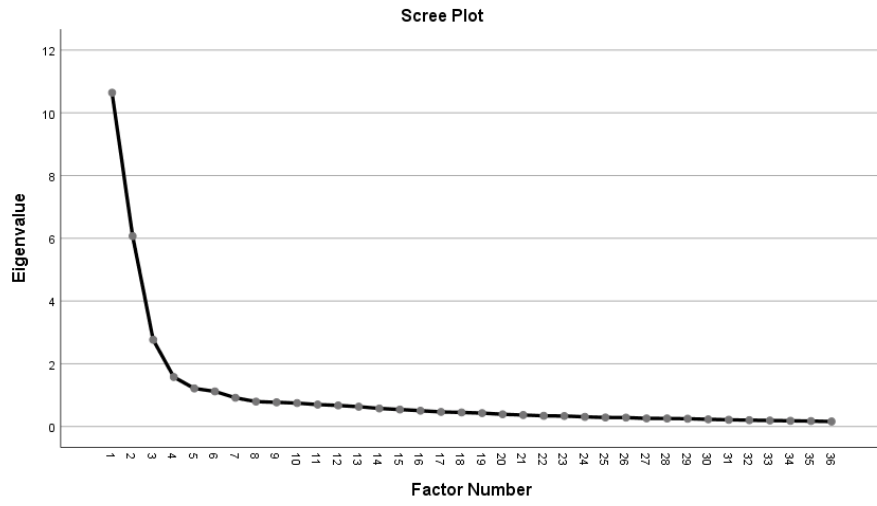
Uygun veri seti elde ettikten sonra temel bileşenler analizi uygulanarak madde kümeleşme oranları tespit edilir ve her bir maddenin öz yeterlilik değerleri hesaplanır. Böylece değişken sayısı azaltılarak yeni yapısal formlar elde edilir. Burada dikkat edilmesi gereken kriterler madde yük değerlerinin aralarında en az fark .30 olmalı ve faktör olarak bir arada bulunan parsellerin yük değeri en az .45 olmalıdır (Büyüköztürk, 2015).

Özdeğer istatistiğine göre her bir madde için hesaplanan özdeğer aralığı 1’den büyük olmalıdır. Bu değerlere haiz olan maddelerden meydana gelen faktör yükleri anlamlı olarak kabul edilir. Bu çalışmada dört boyut altında toplanan parsellerden oluşan model belirlenmiştir. Faktörlerin öz değerleri ve açıkladıkları varyans miktarları Çizelge 5.4 ’de belirtilmiştir.

Çizelge 5.4: ÇBSY Ölçeği Alt Boyutların Açıklanan Varyans Oranları

Boyutlar	Özdeğer	Varyans	Yığılmış Varyans
Faktör 1	11,641	26,559	27,559
Faktör 2	7,069	17,859	44,418
Faktör 3	3,764	8,678	53,096
Faktör 4	2,578	5,384	59,48

Ölçek faktör dağılımı şu şekilde belirlenmiştir. Öncelikle Faktör 1 altında ölçeğin ilk beş maddesi faktör yapısı olarak ele alınmakta olup yapıyı oluşturan her bir madde .31-.80 aralığında hesaplanmıştır. Faktör 1 yapısı tutum ve eğilimlerin genel olarak %26,55 oranında yapıyı açıklamaktadır. Sırası ile diğer faktör dağılımlarının her biri beş maddeden teşekkül etmekte ve genel yapıyı %17,85, %8,67 ve %5,38 olarak açıklamaktadır. Dört boyutta elde edilen yapıda her bir maddenin en küçük etki büyüklüğü .31 ve en büyük etki büyüklüğü .80 olarak hesaplanmıştır. Etki oranlarının yüksek olması ölçeğin faktör yapısının güçlü olduğunu ve açıklanan varyansın %59,48 değer alması ideal varyans oranına ulaşıldığını göstermektedir.

Şekil 5.1: ÇBSYÖ Ait İlişkin Yamaç Grafiği

Şekil 5.1'e göre ölçüm değerleri en üst değerden başlayarak dört kesikli değer aldığı anlaşılmaktadır. Eğrideki bu kırılma noktaları dört faktörlü bir yapı olduğuna işaret etmektedir

Çizelge 5.5: ÇBSY Ölçeğinin Faktör Yükleri

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Madde 1	0,712			
Madde 2	0,634			
Madde 3	0,724			
Madde 4	0,683			
Madde 5	0,348			
Madde 6				0,576
Madde 7				0,623
Madde 8				0,715
Madde 9				0,718

Çizelge 5.5: (Devamı) ÇBSY Ölçeğinin Faktör Yükleri

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
Madde 1	0,712			
Madde 2	0,634			
Madde 3	0,724			
Madde 4	0,683			
Madde 5	0,348			
Madde 6				0,576
Madde 7				0,623
Madde 8				0,715

Çizelge 5.5’ de ÇBSY Ölçeğine ait her bir maddenin faktör yük dağılımları belirlenmiş olup alt boyutlar dört yük altında toplandığı görülmektedir. Söz konusu yük dağılımı alt boyut ilişkisini açıklayan parametrelerdir. Dikkat edilecek olursa yük dağılımları kümelenmesinde en düşük ve en yüksek yük etkisi .348 ile .776 arasında değişmektedir (Çizelge 5.5).

Katılımcıların sportmenlik yönelimlerini belirlemek amacıyla kullanılan ÇBSY ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa değeri .879 olarak hesaplanmış olup kabul edilebilir düzeyde güvenilir olduğunu anlaşılmaktadır (Çizelge 5.6).

Çizelge 5.6: ÇBSY Ölçeğine Ait Cronbach Alfa İç Tutarlılık Değeri

Ölçek	Madde Sayısı	CronbachAlpha Katsayısı
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği		
Toplam	20	.879
Faktör 1	5	.713
Faktör 2	5	.702
Faktör 3	5	.738
Faktör 4	5	.712

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeğine ait madde analizi sonuçları Çizelge 5.7’de verilmiştir. Buna göre katılımcıların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeğine katılım düzeylerinin orta seviyede olduğu belirlenmiştir ($\bar{x} = 130.84$).

Çizelge 5.7: ÇBSY Ölçeğine Ait Madde Analizi Sonuçları

	Madde Silindiği Durumdaki Yeni Ortalama	Madde Silindiği Durumdaki Varyans	Madde-Bütün İlişkisi Korelasyon	Madde Silindiğinde Cronbach's α
Madde 1	130,05	302,115	0,41	0,718
Madde 2	130,24	297,043	0,44	0,779
Madde 3	130,17	299,628	0,412	0,788
Madde 4	129,22	297,147	0,488	0,779
Madde 5	129,23	297,155	0,484	0,779
Madde 6	130,19	297,811	0,475	0,879
Madde 7	129,57	296,619	0,306	0,781
Madde 8	128,21	298,324	0,453	0,779
Madde 9	130,4	293,542	0,481	0,778
Madde 10	131,04	304,692	0,288	0,881
Madde 11	131,18	299,589	0,416	0,788
Madde 12	131,26	296,673	0,472	0,779
Madde 13	131,96	294,802	0,331	0,881
Madde 14	129,17	290,897	0,372	0,788
Madde 15	133,08	291,448	0,351	0,781
Madde 16	129,38	288,365	0,407	0,779
Madde 17	133,39	289,116	0,412	0,877
Madde 18	129,21	292,999	0,312	0,887
Madde 19	130,49	294,526	0,306	0,877
Madde 20	129,48	294,352	0,322	0,871

Ölçek madde güvenilirliği kapsamında her bir değişkene ait parseller analize dahil edilirken madde etki yüklerine bakmak gerekmektedir. Bu sayede ölçeğin güvenilirliği madde özelinde değerlendirilmiş olacaktır. Çizelge 5.7'de görüldüğü üzere madde ortalaması, varyans ve Cronbach Alfa değeri ayrı ayrı verilmiştir. Analiz sonucunda her bir maddenin Cronbach Alfa değeri .700'den büyük olduğu tüm maddelerin kabul edilebilir derecede güvenilirliği sağladığı tespit edilmiştir.

5.1.2.2. Yaşam doyum ölçeği analiz sonuçları

YDÖ'ne ait madde bazlı geçerlilik ve güvenilirlik sağlandıktan sonra ölçeğe ait alt boyutların olup olmadığını araştırmak için yapılan küresellik testi ile Kaiser-Meyer-Olkin değeri = .893 ve Bartlett's Testi değeri= 1532.449 ($p < .001$) belirlendi. Anket sonucu elde edilen verilerin yeterli olup olmadığı sorusuna cevap olacak KMO

değeri 0,80'den fazla olduğundan, anket sonucu elde edilen örneklem büyüklüğü kabul edilebilir sınırdadır olduğu anlaşılmıştır.

Çizelge 5.8: YDÖ KMO ve Barlett Testi Sonuçları

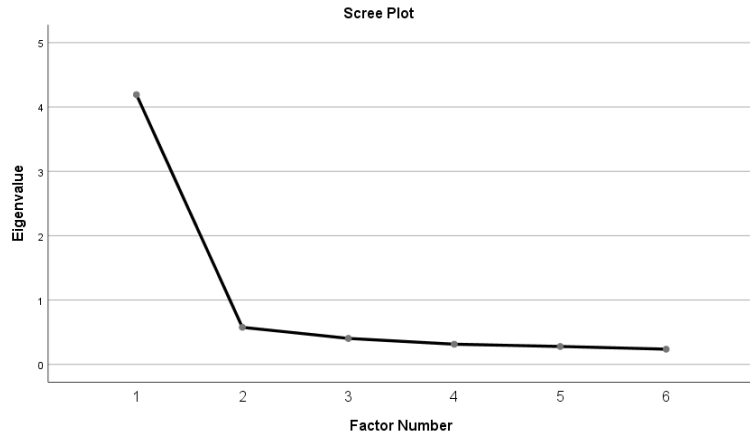
		1. Boyut
KMO		0,893
Barlett Testi	X²	1532,449
	Sd	15
	P	,000

5 maddelik ölçeğin faktörlerin aldıkları özdeğer ve açıkladıkları varyans oranları Çizelge 5.9'de gösterilmiştir.

Çizelge 5.9: YDÖ Alt Boyutların Açıklanan Varyans Oranları

Boyutlar	Özdeğer	Varyans	Yığılmalı Varyans
Duygusal Bağlılık Ölçeği	4,912	67,867	67,867

Çizelge 5.9'da görüleceği gibi özdeğeri 1'den büyük tek faktör belirlenmiştir. Tek faktör, toplam varyansın %67,86'sını açıklamaktadır. Tek faktörün özdeğeri %4.91 ve açıkladığı varyans miktarı %67,86'dır.

Şekil 5.2: Yaşam Doyum Ölçeğine İlişkin Yamaç Grafiği

Şekil 5.2'de yer alan yamaç grafiğinde ölçeğin tek faktörlü olduğu sonucunu desteklediği görülmektedir.

Çizelge 5.10: Yaşam Doyum Ölçek Maddelerinin Faktör Yük Değerleri

	Faktör 1
Madde 1	0,721
Madde 2	0,772
Madde 3	0,742
Madde 4	0,802
Madde 5	0,841

Çizelge 5.10’de yer alan faktör yük değerleri buldukları boyutun altında sıralanmıştır. Buna göre 5 maddeden oluşan tek faktöre ait yük değerlerinin .72 ile .84 arasında değerler aldığı görülmektedir.

Çizelge 5.11: Yaşam Doyum Ölçek Maddelerinin Faktör Yük Değerleri

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı
Yaşam Doyum Ölçeği	5	.921

Çizelge 5.11’de YDÖ tüm maddeler dikkate alınarak aritmetik ortalaması sonucu ortaya çıkan .921 Cronbach Alfa değerinin oldukça güvenilir olduğu ve kabul edilebilir derecede güvenilirliği sağladığı görülmüştür.

Çizelge 5.12’ da YDÖ ait madde analizi sonuçları belirtilmiş olup katılımcıların duygusal bağlılık düzeylerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir ($\bar{x} = 23.88$).

Çizelge 5.12: Yaşam Doyum Ölçeğine Ait Madde Analizi Sonuçları

	‘Madde Silindiği Durumdaki Yeni Ortalama’	‘Madde Silindiği Durumdaki Varyans’	‘Madde-Bütün İlişkisi Korelasyon’	‘Madde Silindiğinde Cronbach’s α’
Madde 1	23,1	9,761	0,695	0,905
Madde 2	23,29	8,272	0,735	0,899
Madde 3	23,22	8,624	0,799	0,888
Madde 4	23,27	8,581	0,755	0,894
Madde 5	23,28	8,436	0,79	0,889

Her bir madde varyans aralığı göz önüne alınarak hesaplanan Cronbach Alfa değerinin iç tutarlılık katsayıları belirlenmiştir (Çizelge 5.12). Böylece, tüm maddelerin güvenilirliği sağladığı görülmüştür.

5.2. Korelasyon Analizi Sonuçları

Araştırma kapsamında Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği (ve alt boyutları), sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı değişkenleri arasında hangi yönde ilişki olup olmadığını belirlemek üzere korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları Çizelge 5.13’de verilmektedir.

Çizelge 5.13: Korelasyon Analizi Sonuçları

		Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	Sosyal Normlara Uyum	Kurallar ve Yönetime Saygı	Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Rakibe Saygı
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi	r		,629**	,618**	,702**	,667**
	p		0,00	0,00	0,00	0,00
	N		145	145	145	145
Sosyal Normlara Uyum	r	,629**		-0,097	,557**	,537**
	p	0,00		0,054	0,00	0,00
	N	145		145	145	145
Kurallar ve Yönetime Saygı	r	,618**	-0,097		0,043	0,041
	p	0,00	0,054		0,4	0,418
	N	145	145		145	145
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	r	,702**	,557**	0,043		,718**
	p	0,00	0,00	0,4		0,00
	N	145	145	145		145
Rakibe Saygı	r	,667**	,537**	0,041	,718**	
	p	0,00	0,00	0,418	0,00	
	N	145	145	145	145	

*p<.05 **p<.01

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ile Sosyal Normlara Uyum arasında pozitif ve orta kuvvette anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=.629$, $p=.000$, $p<.01$). Çok Boyutlu Sportmenlik Yöneliminin “Kurallar ve Yönetime Saygı” ($r=.618$, $p=.000$, $p<.01$), “Sporda Sorumluluklara Bağlılık” ($r=.702$, $p=.000$, $p<.01$) ve “Rakibe Saygı” ($r=.667$, $p=.000$, $p<.01$) alt boyutlarıyla pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır. Sosyal Normlara Uyum ile Sporda Sorumluluklara Bağlılık arasında pozitif yönlü orta kuvvette anlamlı bir ilişki vardır ($r=.557$, $p=.000$, $p<.01$). Sosyal Normlara

Uyumun “Rakibe Saygı” ($r=.537$, $p=.00$, $p<.01$) ile pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmaktadır. Sporda Sorumluluklara Bağlılık ile Rakibe Saygı arasında pozitif yönlü güçlü düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r=.718$, $p=.000$, $p<.01$).

5.3. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara ait demografik özellikler ve bu özellikleri ilişkin bulgular Çizelge 5.14.’de gösterilmiştir.

Çizelge 5.14: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları

Değişken	Alt Grup	N	%	Toplam
Cinsiyet	Erkek	87	60.0	145
	Kadın	58	40.0	
Yaş	18-20 arası	16	11.0	145
	21-23 arası	63	43.4	
	24-26 arası	42	29.0	
	27-30 arası	18	12.4	
	31-40 arası	6	4.1	
Sınıf	1.	16	11.0	145
	2.	63	43.4	
	3.	42	29.0	
	4.	24	16.6	
Aile Geliri	Az	23	15.9	145
	Orta alt	29	20.0	
	Orta	57	39.3	
	Orta üst	25	17.2	
	Üst	11	7.6	

Katılımcıların %60’ının erkek, %54,4’ünün ≤ 24 yaş aralığında, %43,4’ünün lisans 2. sınıfta olduğu, bölüm bazında öğrenci dağılımının %17,2 ile %22,1 arası dağılımın olduğu ve %39,3’ünün ise ailesinin refah düzeyinin orta seviyede olduğu görülmektedir.

5.4. Farklılık Analizleri

Çalışmanın bu kısmında öğrencilerin Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği (ve alt boyutları), sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı ve Yaşam Doyumları ile ilgili algılarının

demografik özelliklerine göre (cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm ve aile geliri) farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir. Verilerin dağılımına yönelik yapılan test sonuçları Çizelge 5.15’de verilmektedir.

Çizelge 5.15: Verilerin Dağılımına Ait Normallik Testleri Sonucu

Değişkenler	İstatistik	df	p	Ort.	Medyan	Min.	Max.	Çarpıklık	Baskınlık
Çok Boyutlu Sportmenlik	.077	145	.035	62,73	60	32	99	0,316	-0.682
Sosyal normlara uyum	.098	145	.002	14.49	15	6	25	0.257	-0,856
Kurallar ve yönetime saygı	.103	145	.001	15.77	16	5	25	-0.057	-1,049
Sporda sorumluluklara bağlılık	.079	145	.028	15.33	15	5	25	0,145	-0,609
Rakibe saygı	.071	145	.038	16,13	16	5	25	-0,05	-0,818
Yaşam Doyumu	.135	145	.000	17.40	19	5	30	-0.593	-0,722

Analiz sonucunda ilk olarak elde edilen veri dağılımını belirlemek oldukça önemlidir. Öncelikle bunun için istatistiksel açıdan değerlendirmesini yapmak üzere anket sonucu toplanan verilerin dağılım istatistiğine bakmak gereklidir. Bu analizde normal dağılımı tespit etmek için Kolmogrov-Smirnov normallik testi uygulandı. Analizde dikkat edilen unsurlar değişken ortalamaları ve medyan değerlerinin birbirine yakın olması ve çarpıklık ve baskınlık değerlerinin -2 ve +2 aralığında olmasıdır. Analiz sonucunda bu değerlerin normal dağılıma uyduğu tespit edildi. Verilerin dağılımına ilişkin test sonucu Çizelge 5.16’da verilmiştir.

Çizelge 5.16: Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	Std. Sapma	t	df	p
Çok Boyutlu Sportmenlik	Erkek	87	63.43	16.90	0.631	143	0.529
	Kadın	58	61.68	15.45			
Sosyal normlara uyum	Erkek	87	15.79	4.791	0.911	143	0.364
	Kadın	58	15.05	4.813			
Kurallar ve yönetime saygı	Erkek	87	15.81	6.871	0.099	143	0.926
	Kadın	58	15.70	5.827			
Sporda sorumluluklara bağlılık	Erkek	87	15.52	4.997	0.642	143	0.566
	Kadın	58	15.03	4.561			
Rakibe saygı	Erkek	87	16.29	5.443	0.449	143	0.636
	Kadın	58	15.89	5.049			
Yaşam Doyumu	Erkek	87	18.56	7.017	2.532	143	0.012
	Kadın	58	15.65	6.351			

*p<.05

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği ve alt boyutları ve Yaşam Doyumlarının cinsiyet kategorisine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t testi yapılmıştır. Yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre, Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ve alt boyutlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>.05$). Öte yandan Yaşam Doyumlarının ($t=2.532$, $p=.01$) cinsiyete göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre Yaşam Doyum düzeyleri erkeklerin kadınlardan daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.17: Yaşa Göre Analiz Sonuçları

	Yaş	N	Ort.	Std. Sapma	F	p	LSD	Tamhane
Çok Boyutlu Sportmenlik	18-20	16	69.37	18.86	7.579	0.00		2<1
	21-23	63	68.42	16.42				3<1
	24-26	42	58.30	13.64				4<1
	27-30	18	50.72	9.73				5<1
	31-40	6	52.33	5.78				
	Toplam	145	62.73	16.30				
Sosyal normlara uyum	18-20	16	18.00	4.66	2.752	0.03	3<1	
	21-23	63	16.20	5.09			3<2	
	24-26	42	14.28	4.32			4<1	
	27-30	18	14.05	3.78				
	31-40	6	14.17	4.95				
	Toplam	145	15.49	4.79				
Kurallar ve yönetime saygı	18-20	16	20.25	6.58	6.193	0.00		3<1
	21-23	63	17.30	6.52				4<1
	24-26	42	13.38	6.11				5<1
	27-30	18	12.88	3.93				
	31-40	6	13.16	1.32				
	Toplam	145	15.77	6.45				
Sporda sorumluluklara bağlılık	18-20	16	16.93	4.93	9.438	0.00		4<1
	21-23	63	17.03	4.79				3<2
	24-26	42	14.50	4.00				4<2
	27-30	18	10.88	3.21				
	31-40	6	12.33	3.38				
	Toplam	145	15.33	4.81				

Çizelge 5.17: (Devamı) Yaşa Göre Analiz Sonuçları

	Yaş	N	Ort.	Std. Sapma	F	p	LSD	Tamhane
Rakibe saygı	18-20	16	14.18	5.44	5.634	0.01		
	21-23	63	17.88	4.97				4<2
	24-26	42	16.14	4.77				
	27-30	18	12.88	5.13				
	31-40	6	12.66	5.08				
	Toplam	145	16.13	5.27				
Yaşam Doyumu	18-20	16	14.68	8.46	1.495	0.25		
	21-23	63	17.57	6.61				
	24-26	42	18.71	6.52				
	27-30	18	17.22	6.65				
	31-40	6	14.16	7.62				
	Toplam	145	17.40	6.88				

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği ve alt boyutları, sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı değişkenlerinin yaş kategorisine göre farklılaşmayı tespit etmek üzere one-way Anova testi ile varyans analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda katılımcıların yaş kategorisine göre yaşam doyumu farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi tutumlarının yaş kategorisine göre farklılaştığı ($F=7.579$, $p=.00$), 27-30 kategorisinde olanların Sportmenlik Yönelimi düzeyleri diğer kategoride olanlardan daha düşük olduğu; Sosyal normlara uyum düzeylerinin yaş kategorisine göre farklılaştığı ($F=2.752$, $p<.05$), 18-20 yaş kategorisinde olanların Sosyal normlara uyum düzeyleri 24-26,27-30,31-40 yaş olanlardan daha yüksek olduğu; Kurallar ve yönetime saygı düzeylerinin yaşa göre farklılık gösterdiği ($F=6.193$, $p=.00$), 18-20 yaş kategorisinde olanların Kurallar ve yönetime saygı düzeyleri 24-26,27-30 ve 31-40 yaş aralığında olanlardan daha yüksek olduğu; $p=.00$), 21-23 yaş kategorisinde olanların Sporda sorumluluklara bağlılık düzeyleri 27-30,31-40 yaş aralığında olanlardan daha yüksek olduğu; Rakibe saygı düzeylerinin yaşa göre farklılık gösterdiği ($F=5.634$, $p=.00$), 21-23 yaş kategorisinde olanların Rakibe saygı düzeyleri 27-30,31-40 yaş aralığında olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 5.18: Sınıflara Göre Analiz Sonuçları

	Sınıf	N	Ort.	Std. Sapma	F	p	LSD	Tamhane
Çok Boyutlu Sportmenlik	Birinci sınıf	16	69.37	18.86	10.15	0.00		
	İkinci sınıf	63	68.42	16.42			3<1	
	Üçüncü sınıf	42	58.30	13.64			4<1	
	Dördüncü sınıf	24	51.12	8.81				
	Toplam	145	62.73	16.30				
Sosyal normlara uyum	Birinci sınıf	16	18.00	4.66	3.694	0.01	3<1	
	İkinci sınıf	63	16.20	5.02			4<1	
	Üçüncü sınıf	42	14.28	4.32				
	Dördüncü sınıf	24	14.08	3.98				
	Toplam	145	15.49	4.79				
Kurallar ve yöneteime saygı	Birinci sınıf	16	20.25	6.58	8.280	0.00	3<1	
	İkinci sınıf	63	17.30	6.52			4<1	
	Üçüncü sınıf	42	13.38	6.11				
	Dördüncü sınıf	24	12.95	3.44				
	Toplam	145	15.77	6.45				
Sporda sorumluluklara bağlılık	Birinci sınıf	16	16.93	4.93	11.39	0.00		4<1
	İkinci sınıf	63	17.03	4.79				
	Üçüncü sınıf	42	14.50	4.00				
	Dördüncü sınıf	24	11.25	3.24				
	Toplam	145	15.33	4.81				
Rakibe saygı	Birinci sınıf	16	14.18	5.44	6.948	0.00		
	İkinci sınıf	63	17.88	4.97				4<2
	Üçüncü sınıf	42	16.14	4.77				
	Dördüncü sınıf	24	12.83	5.01				
	Toplam	145	16.13	5.27				
Yaşam Doyumu	Birinci sınıf	16	14.68	8.46	1.516	0.21		
	İkinci sınıf	63	17.57	6.61				
	Üçüncü sınıf	42	18.71	6.52				
	Dördüncü sınıf	24	16.45	6.87				
	Toplam	145	17.40	6.88				

*p<.05

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği ve alt boyutları, sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı katılımcıların eğitim gördüğü sınıf düzeyleri dikkate alındığında kategorik farklılaşmayı belirlemek üzere one-way Anova testi ile varyans analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda katılımcıların sınıf düzeyine göre yaşam doyumu farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi düzeylerinin katılımcıların eğitim gördüğü sınıf düzeyine farklılık gösterdiği ($F=10.15$, $p=.00$), sınıf düzeyi birinci sınıf olanların Sportmenlik Yönelimi düzeyleri katılımcıların eğitim gördüğü diğer sınıf düzeyine göre (üçüncü ve dördüncü sınıf) daha yüksek olduğu; Benzer şekilde sınıf düzeyi birinci sınıf olanların Sosyal normlara uyum düzeyleri katılımcıların eğitim gördüğü üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyine göre daha yüksek olduğu; Yine aynı şekilde sınıf düzeyi birinci sınıf olanların Sosyal normlara uyum düzeyleri katılımcıların eğitim gördüğü üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sporda sorumluluklara bağlılık düzeylerinin sınıfa göre farklılık gösterdiği ($F=11.39$, $p<.00$), birinci sınıf olanların Sporda sorumluluklara bağlılık düzeyleri dördüncü sınıf olanlardan daha yüksek olduğu; Rakibe saygı düzeylerinin sınıfa göre farklılık gösterdiği ($F=6.948$, $p=.00$), 21-23 ikinci sınıf aralığında olanların Rakibe saygı düzeyleri dördüncü sınıf aralığında olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 5.19: Gelir Düzeyine Göre Analiz Sonuçları

	Gelir düzeyi	N	Ort.	Std. Sapma	F	p	LSD	Tamhane
Çok Boyutlu Sportmenlik	Az	23	57.43	12.33	6.788	0.00		1<5
	Orta alt	29	57.68	13.12				1<4
	Orta	57	60.47	15.43				
	Orta üst	25	72.40	17.81				
	Üst	11	76.90	17.17				
	Toplam	145	62.73	16.30				
Sosyal normlara uyum	Az	23	13.69	4.44	6.917	0.00		1<5
	Orta alt	29	14.13	4.22				1<4
	Orta	57	14.87	5.00				
	Orta üst	25	18.20	3.48				
	Üst	11	19.90	3.75				
	Toplam	145	15.49	4.79				

Çizelge 5.19: (Devamı) Gelir Düzeyine Göre Analiz Sonuçları

	Gelir düzeyi	N	Ort.	Std. Sapma	F	p	LSD	Tamhane
Kurallar ve yönetime saygı	Az	23	12.86	4.90	6.779	0.00	1<5	
	Orta alt	29	15.93	4.73			1<4	
	Orta	57	14.28	6.76				
	Orta üst	25	19.08	6.00				
	Üst	11	21.63	6.63				
	Toplam	145	15.77	6.45				
Sporda sorumluluklara bağlılık	Az	23	14.56	3.64	5.456	0.00		1<5
	Orta alt	29	13.79	4.34				1<4
	Orta	57	14.54	4.59				
	Orta üst	25	17.88	5.33				
	Üst	11	19.27	4.54				
	Toplam	145	15.30	4.81				
Rakibe saygı	Az	23	16.30	3.33	1.923	0.11		
	Orta alt	29	13.82	5.03				
	Orta	57	16.77	5.31				
	Orta üst	25	17.24	6.01				
	Üst	11	16.09	6.2				
	Toplam	145	16.13	5.27				
Yaşam Doyumu	Az	23	18.21	7.10	1.288	0.26		
	Orta alt	29	16.96	6.55				
	Orta	57	17.73	6.72821				
	Orta üst	25	18.28	6.53529				
	Üst	11	13.09	8.39589				
	Toplam	145	17.40	6.88638				

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği ve alt boyutları, sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı katılımcıların gelir düzeyleri dikkate alındığında kategorik farklılaşmayı belirlemek üzere one-way Anova testi ile varyans analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda katılımcıların gelir düzeylerine göre Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeği alt boyutu Rakibe saygı ve yaşam doyumu farklılık göstermemektedir ($p>.05$).

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi düzeylerinin gelir düzeylerine göre farklılık gösterdiği ($F=5.419$, $p=.00$), Orta üst ve Üst düzey geliri olan öğrencilerin Sportmenlik Yönelimi düzeyleri diğerlerinden daha yüksek olduğu; benzer şekilde Orta üst ve Üst düzey geliri olan öğrencilerin Sosyal normlara uyum düzeylerinin

diğerlerinden daha yüksek olduğu; yine Orta üst ve Üst düzey geliri olan öğrencilerin Kurallar ve yönetime saygı düzeylerinin diğerlerinden daha yüksek olduğu; Orta üst ve Üst düzey geliri olan öğrencilerin sporda sorumluluklara bağlılık düzeylerinin diğerlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

6. TARTIŞMA

Katılımcıların Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ve Yaşam Doyumlarına ilişkin yönelimlerini araştırmak üzere yapılan çalışmanın araştırma sorularının yanıtları aşağıda verilmektedir:

- Öğrencilerin cinsiyet faktörüne göre yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ve alt boyutlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bununla birlikte Yaşam Doyumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve erkeklerin yaşam doyum düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Melin ve ark., (2003) yapmış olduğu araştırmada yaşam memnuniyetinin kızlar ve erkekler arasında farklılık göstermediğini belirtmektedir. Bu sonuç bizim çalışmamızla uyumludur. 18-64 yaş arası yetişkinlerde yaşam doyumu üzerine yapılan çalışmada, erkekler ve kadınlar arasında yaşam doyumu açısından bir fark olmadığı sonucuna varmıştır (Melin vd., 2003). Yaptığımız araştırmanın aksine Gürpınar ve ark., (2013) araştırmalarında kadın katılımcıların sportmenlik yönelimi düzeylerinin tüm alt boyutlarla birlikte erkeklerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Araştırmamıza uyumlu olarak Efe (2006), spor müsabakaları icrasında ve nihayetinde sportmenlik bakımından kadın ve erkek katılımcılar grubunda gözlenen herhangi bir farklılaşmanın olmadığını belirtmiştir.

- Öğrencilerin yaş faktörüne göre yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Katılımcıların yaşam doyumu yaşa göre farklılık göstermemektedir. 27-30 yaş aralığında olanların Sportmenlik Yönelimi düzeylerinin daha düşük olduğu; 18-20 yaş aralığında olanların Sosyal normlara uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu; 18-20 yaş aralığında olanların Kurallar ve yönetime saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu; 21-23 yaş aralığında olanların Sporda sorumluluklara bağlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu; 21-23 yaş aralığında olanların Rakibe saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Topçu (2013)'nin aksine araştırmamızda yaş kategorisine göre sportmenlik algılarında farklılıklar tespit edilmiştir. Topçu'nun çalışmasına benzer bir şekilde İvizler ve Tekin (2008) değerlendirmelerine göre; sporcuların yaşları farklılığına göre sportmenlik algılarının herhangi bir değişim göstermediğini ifade etmişlerdir. Elik (2017) alışmasında da sportmenlik algılarının yaşa göre farklılık göstermediği ifade etmektedir.

- Öğrencilerin ğrenim gördükleri sınıf faktörüne göre yaşam doyumunu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Katılımcıların yaşam doyumunu sınıf düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Birinci sınıf olanların Sportmenlik Yönelimi düzeyleri, Sosyal normlara uyum düzeyleri ve Sosyal normlara uyum düzeyleri katılımcıların eğitim gördüğü diğer sınıf düzeyine göre (nc ve dördüncü sınıf) daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Birinci sınıf olanların Sporda sorumluluklara bağlılık düzeyleri ve Rakibe saygı düzeylerinin dördüncü sınıf olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Koç (2013) alışmasında öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça sportmenlik davranışlarının arttığı ifade etmekte olup bizim çalışmamızda bunun tersi sonuçlar elde rapor edilmiştir. Kayışoğlu vd. (2015) değerlendirmesine göre; sınıf farklılıkları ile sportmenlik arasında bir ilişkinin tespit edilmediğini rapor etmektedirler.

- Öğrencilerin gelir durumlarına göre yaşam doyumunu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

Katılımcıların ok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi leği alt boyutu Rakibe saygı ve yaşam doyumunu gelir düzeylerine göre farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte Orta st ve üst düzey geliri olan ğrencilerin Sportmenlik Yönelimi düzeyleri, Sosyal normlara uyum, sporda sorumluluklara bağlılık ve Kurallar ve yönetime saygı düzeylerinin diğerlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kayışoğlu vd. (2015) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin sportmenlik algılarının farklılık göstermediğini rapor etmekte olup bizim çalışmamızla uyumsuzluk göstermektedir. Zhang ve Postiglione (2001) alışmasında üst sosyo-ekonomik düzey aile çocuklarının özsaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedirler.

7. ÖNERİLER

Bu çalışma Spor Bilimleri Fakültesindeki diğer bölümlerinde eğitim görmekte olan öğrencilerle de yapılırsa daha kapsamlı sonuçların ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Ayrıca sınıflara göre de bir değerlendirme yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Ahn, S.; Fedewa, A.L.** (2011). A meta-analysis of the relationship between children's physical activity and mental health. *J. Pediatric Psychol*, 36, 385–397.
- Arnold, J.** (1984). Three approaches towards an understanding of sportsmanship. *Journal of Philosophy and Sport*, 3, 61-70. doi:10.1080/00948705.1983.9714401.
- Arıpınar E. & Donuk, B.** (2011). *Fair Play*. Istanbul: Otuken Publishing.
- Barnett I, Guell C, Ogilvie D.** The experience of physical activity and the transition to retirement: a systematic review and integrative synthesis of qualitative and quantitative evidence. *Int J Behav.*
- Brundtland, G.H.** (1988). *Varldskommissionen for Miljo Och Utveckling [World Commission on Environment and Development: Our Common Future]*; Translated and edited by B. Hagerhall, 408; Prisma: Stockholm, Sweden,.
- Balçıklı G. S., G, Yıldırım, İ.** (2011). "Profesyonel Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Empatik Eğilim Düzeyleri" *Spor Bilimleri Dergisi*, 9: 49-68
- BSFSP** (2019). *Bans Stand for Suspended Players*. Available online: <https://www.cricket.com.au/news/banned-trio-david-warner-steve-smith-cameron-bancroft-sheffield-shield-aca/2018-11-20> (accessed on 29 October 2019).
- Bolter, N. D., Kipp, L. & Johnson, T.** (2017). Teaching Sportsmanship in Physical Education and Youth Sport: Comparing Perceptions of Teachers with Students and Coaches with Athletes. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(2), 209-217. doi:10.1123/jtpe.2017- 0038.
- Brewer, M. B. & Crano, W. D.** (1994). *Social psychology*. Minneapolis/St. Paul: West Publishing Company.
- Butcher, R., & Schneider, A.** (2007). Fair play as respect for the game. *Ethics in sport*, (Ed. 2), 119-140. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Byrne, M. B.** (1998). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS and SIMPLIS: Basic Concepts, Applications and Programming*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Boixados, M., Cruz, J., Torregrosa, M., & Valiente, L.** (2004). Relationships among motivational climate, satisfaction, perceived ability, and fair play attitudes in young soccer players. *Journal of applied sport psychology*, 16(4), 301-317. doi:10.1080/10413200490517977.

- Çalayır, Ö., Yıldız, N., Yaldız, Ö. ve Çoknaz, H.** (2017). “Hokey müsabakalarına katılan sporcuların beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi”. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 7(2), 27-37.
- Christian Dreher** (2005) Staatsziele im Bundesstaat am Beispiel des Sports. Inaugural dissertation is available at the Doktorwurde. Hohen Rechtswissenschaftlich Fakultät der Universität Zu Köln.
- Coakley J, Dunning E** (2000) The Handbook of Sports Studies. SAGE Publications, pp. 570.
- Cruz, J.; Ponseti, F.X.; Sampaio, M.; Gamito, J.M.; Marques, A.; Vinas, H.; Borrucco, M.; Carvalho, L.; Garcia-Mas, A.** (2018). Effects of a Psychology–Based training programme on football grassroots coaches upon young player’s sportspersonship and disposition to cheat. J. Sport Psychol., 27, 23–27.
- Cecchini, J. A., Montero, J., Alonso, A., Izquierdo, M., & Contreras, O.** (2007). Effects of personal and social responsibility on fair play in sports and self-control in school-aged youths. European Journal of sport science, 7(4), 203-211. doi:10.1080/17461390701718497.
- Didehbani N, Munro Cullum C, Mansinghani S, Conover H, Hart JJ.** (2013). Depressive symptoms and concussions in aging retired NFL players. Arch Clin Neuropsychol.;28(5):418–24.
- Diener E, Emmons RA, Larsen, RJ. & Griffin S.** (1985). The satisfaction with life scale. J Personal Assess, 49 (19): 71-75.
- De La Haye, K.; Robins, G.; Mohr, P.; Wilson, C.** (2011). How physical activity shapes, and is shaped by, adolescent friendships. Soc. Sci. Med., 73, 719–728.
- Duncan, S.C.; Duncan, T.E.; Strycker, L.A.** (2005). Sources and types of social support in youth physical activity. Health Psychol, 24, 3–10.
- Davis, J. Young Children,** (1998). Environmental Education, and the Future. Early Child. Educ. J., 26, 117–123.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. and Griffin, S.** (1985). The satisfaction with life scale. Journal of Personality Assessment, 49 (1), 71-75
- Efe, Z. B.** (2006). Okullar arası Yarışmalara Katılan 1. ve 2. Kademe İlköğretim Öğrencilerinin Fair Play Davranışlarını Sergileme Sıklıkları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eyler, M.H.** (1981). The Right Stuff. In Report of the 21st Session of the International Olympic Academy; International Olympic Academy: Athens, Greece,; pp. 159–168.
- Erdemli, A.** (2006). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi. (2.Basım). İstanbul: E-publishing. s.29.
- Eime RM, Young JA, Harvey JT, Charity MJ, Payne WR.** (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. Int J Behav Nutr Phys Act. 15:10.

- Elik, T.** (2017). Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. İstanbul Gelişim Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi
- Filbay SR, Bishop F, Peirce N, Jones ME, Arden NK.** (2017)ç Common attributes in retired professional cricketers that may enhance or hinder quality of life after retirement: a qualitative study. *BMJ Open*.
- Fuller RD.** (2014). Transition experiences out of intercollegiate athletics: a meta-synthesis. *Qual Rep*.19(46):1.
- Filbay SR, Bishop FL, Peirce N, Jones ME, Arden NK.** (2017). Physical activity in former elite cricketers and strategies for promoting physical activity after retirement from cricket: a qualitative study. *BMJ Open*. 7(11):e017785.
- Fletcher, R.** (1956) "Human needs and social order" Micheal Joseph, London.
- Frisch, M.B.** (2000). Improving mental and physical health care through quality of life therapy and assessment. In *Advances in Quality of Life Theory and Research*; Diener, E., Rahtz, D., Eds.; Springer: Dordrecht, The Netherlands; pp. 207–241.
- Feezell, R. M.** (1986). Sportsmanship. *Journal of the Philosophy of Sport*, 13(1), 1-13. doi: 10.1080/00948705.1986.9714436.
- Fişek, Kurthan** (1998) Spor Yönetimi, Bağırhan Yayınevi, Ankara, Türkiye.
- Gabriele Sorgo** (2002). Askese and Konsum, Turla + Kant, pp.272.
- Gencer, Y., Eroğlu, O., & Yıldırım, Y.** (2019). Investigation of Sportsmanship Behaviors of Athletes Participating in Intercollegiate Basketball Competitions. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 3(1), 39-45. Retrieved from: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/754986>
- Goldstein, J. D. & Iso-Ahola, S. E.** (2006). Promoting sportsmanship in youth sports: Perspectives from sport psychology. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 77(7), 18-24. doi:10.1080/07303084.2006.10597902
- Gumus, H .** (2019). X Kuşuğında Sportmenlik Yönelimi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10 (17) , 738-755. doi: 10.26466/opus.524867.
- Gumus, H., Saracli, S., Karakullukcu, O. F., Doganay, G., & Kurtipek, S.** (2016). Fair play concept among high school students. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(2), 430-438. doi:10.14486/IntJSCS568
- Gumus, H., Yetim, A., Tortop, Y., & Isik, O.** (2014). The evaluation of muay thai and wrestling athletes' aggressive behaviors according to several variables. *Sportive Health and Medicine Sciences Journal*, 12(4), 1-13.
- Gürpınar, G., Kurşun, S.** (2013). "Basketbolcuların ve Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri". *Mediterranean Journal of Humanities*. 3s(1): 171-176.

- Gilman, R.** (2001). The relationship between life satisfaction, social interest, and frequency of extracurricular activities among adolescent students. *J. Youth Adolesc.*, 30, 749–767.
- Gopinath, B.; Hardy, L.L.; Baur, L.A.; Burlutsky, G.; Mitchell, P.** (2012). Physical activity and sedentary behaviors and health-related quality of life in adolescents. *Pediatrics*, 130, e167–e174.
- Gouttebarga V, Kerkhoffs G, Lambert M.** (2015). Prevalence and determinants of symptoms of common mental disorders in retired professional Rugby Union players. *Eur J Sport Sci.*16(5):595–602.
- Huebner, E.S.; Drane, W.; Valois, R.F.** (2000). Levels and demographic correlates of adolescent life satisfaction reports. *Sch. Psychol. Int.*, 21, 281–292.
- Harvey, S., Kirk, D. & O'Donovan, T. M.** (2014). Sport education as a pedagogical application for ethical development in physical education and youth sport. *Sport, Education and Society*, 19(1), 41-62. doi:10.1080/13573322.2011.624594.
- Inglehart R.** (1994), “Cultural Changes in Developed Industrialized Countries”, translated by M.Vatr, Amir Kabir Press.
- İkizler, H. C., & Tekin, A.** (2008). “Sporda fanatizme neden olan güdüler ve cinsiyet”. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 28-38.
- Kayısoğlu, N. B., Altınkök, M., Temel, C. ve Yüksel, Y.** (2015). “Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi: Karabük İli Örneği”. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(3), 1045- 1056.
- Karasar, N.** (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. 15. Baskı. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Krawczyk, Z.** (1996). Kategorie Etyki Sportu. In *Fair Play. Sport. Edukacja*; Zukowska, Z., Ed.; Estrella: Warszawa, Poland,; pp. 23–27.
- Keating, J. W.** (2007). Sportsmanship as a moral category. In W. J. Morgan (Ed.), *Ethics in Sport* (2nd ed., pp.141-152). Human Kinetics.
- Köker S.** (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyinin Karşılaştırılması. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Koç, Y.** (2013). “Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1): 96–114
- Koç, Y.** (2017). Relationships between the Physical Education Course Sportsmanship Behaviors with Tendency to Violence and Empathetic Ability. *Journal of Education and Learning*, 6(3), 169-180. doi:10.5539/jel.v6n3p169.
- Liu, C.L.; Yin, X.W.** (2010). Effects of extracurricular physical exercising on the physical pride and sense of life satisfaction of sport backward college students. *J. Phys. Educ*, 17, 46–49.
- Lipiec, J.** (1999). *Filozofia Olimpizmu*; PWS Sprint: Warszawa, Poland.

- Lance Armstrong's** (29 October 2019). Confession. Available online: <https://www.crimemuseum.org/crime-library/sports-crimes-2/lance-armstrongs-confession/> (accessed on 29 October 2019).
- Liponski, W.** (2016). Landmarks in British history and Culture. A Monograph of Selected Issues, 1st ed.; Wydawnictwo Naukowe UAM: Poznan, Poland.
- Liponski, W.** (2014). Brytyjska geneza sportu i koncepcji fair play. In *Czysta Gra. Fair Play*; Hadzelek, K., Rejf, M., Zdebska-Biziewska, H., Zukowski, R., Eds.; Fall: Warszawa, Poland,; pp. 120–139.
- Le Sport Au** (2003) *Service Du Developpement Et De La Paix: A Versa La Realisation Desensitie two millennia to develop. Rapport deletudes deleconomie Unies surle sport and servise dudéveloppement et de la paix*, p.43.
- Marques A, Peralta M, Gouveia ER, Chavez FG, Valeiro MG.** (2018). Physical activity buffers the negative relationship between multi- morbidity, self-rated health and life satisfaction. *J Public Health Med.*;40(3):e328–35.
- Matthews, C. R. & Channon, A.** (2017). Understanding sports violence: revisiting foundational explorations. *Sport in Society*, 20(7), 751- 767. doi:10.1080/17430437.2016.1179735
- Murphy, S. M.** (1999). *The cheers and the tears: A healthy alternative to the dark side of youth sports today.* Jossey-Bass Publishers.
- Melin, R.; Fugl-Meyer, K.S.; Fugl-Meyer, A.R.** (2003). Life satisfaction in 18-to 64-year-old Swedes: In relation to education, employment situation, health and physical activity. *J. Rehabil. Med*, 35, 84–90.
- Pang, N. S. K.** (1996). School values and teachers' feelings: a LISREL model. *Journal of Educational Administration*, 34(2), 64-83.
- Martin Frenzel** (2005) *Politik für Darmstadt, Peter Benz and seine Zeit* Liebig, pp. 535.
- Matveev LP** (2005) *The general theory of sport and its applied aspects.* 4th Correction and add SPb Publishing House Lan, pp. 384.
- Nissiotis, N.** (1984). Olympism and today's reality. In *Proceedings of the International Olympic Academy; International Olympic Academy: Olympia, Greece*, pp. 57–74.
- Oja P, Titze S, Kokko S, Kujala UM, Heinonen A, Kelly P, et al.** (2015). Health benefits of different sport disciplines for adults: system- atic review of observational and intervention studies with meta- analysis. *Br J Sports Med.*;49(7):434–40.
- Özer, M.,& Karabulut, Ö.** (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu. *Geriatrici*,6(2), 72-74.
- Olivier Naria** (2008) *Géographie dusporàla Reunion. Cultures sporditions and theoristiores*, pp. 430.
- Palou, P.; Ponseti, F.X.; Cruz, J.; Vidal, J.; Cantallops, J.; Borrás, P.A.; Garcia-Mas,** (2013). A. Acceptance of gamesmanship and cheating in young competitive athletes in relation to the motivational climate generated by parents and coaches. *Percept. Mot Skill*, 117, 1–14.

- Pramling, S.; Kaga, I.J.** (2008). Introduction. In *The Contribution of Early Childhood Education to a Sustainable Society*; Samuelsson, I.P., Kaga, Y., Eds.; UNESCO: Paris, France,; pp. 9–17.
- Pehlivan, Z.** (2004). Sport in schools for improving the concept; fair-play. *Ankara University Faculty of Sport Sciences Spormetre*. 2(2), 49-53. doi:10.1501/Sporm_0000000028
- Pennington, C. G.** (2017). Moral Development and Sportsmanship in Physical Education and Sport. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 88(9), 36-42. doi:10.1080/07303084.2017.1367745
- Perry, J. L., Clough, P. J., Crust, L., Nabb S. L. & Nicholls A. R.** (2015). Development and Validation of the Compliant and Principled Sportsmanship Scale, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 86(1), 71-80. doi:10.1080/02701367.2014.980938
- Pavot, W.; Diener, E.** (2004). The subjective evaluation of well-being in adulthood: Findings and implications. *Ageing Int.*, 29, 113–135.
- Putukian M.** (2016). The psychological response to injury in student athletes: a narrative review with a focus on mental health. *Br J Sports Med.*;50(3):145–8.
- Rask K, Astedt-Kurki P, Laippala P.** (2002). Adolescent subjective well-being and realized values. *J Adv Nurs*, 38: 254-263.
- www.theguardian.com**, (29 October 2019). Russia at Risk of Tokyo Olympics ban over ‘inconsistent’ Moscow Lab Data. Available online: <https://www.theguardian.com/sport/2019/sep/23/russia-face-tokyo-olympics-ban-over-inconsistent-moscow-lab-data-athletics> (accessed on 29 October 2019).
- Renson, R.** (2009). Fair play: Its origins and meanings in sport and society. *Kinesiology: International journal of fundamental and applied kinesiology*, 41(1), 5-18.
- Roberts, J.A.; Clement, A.** (2007). Materialism and satisfaction with over-all quality of life and eight life domains. *Soc. Indic. Res.*, 82, 79–92.
- Safdari, S.** (1995), “Social Satisfaction and Effective Factors on It”, M.S thesis, Social Research Department, Faculty of Literature, University of Shahid Beheshti, Iran.
- Sacks, D. N., Petscher, Y., Stanley, C. T., & Tenenbaum, G.** (2003). Aggression and violence in sport: Moving beyond the debate. *International journal of sport and exercise psychology*, 1(2), 167-179. doi:10.1080/1612197X.2003.9671710
- Şahin, M.** (2015). Spor ahlakı ve sorunları. Istanbul: Evrensel Basım Yayın
- Shields, D. L. & Bredemeier, B. J. L.** (1995). Character development and physical activity. Champaign, IL:Human Kinetics.
- Simon, R. L.** (2018). Fair play: The ethics of sport. Routledge.
- Stornes, T. & Bru, E.** (2002). Sportpersonship and perceptions of leadership: An investigation of adolescent handball players’ perceptions of sportpersonship and associations with perceived leadership. *European*

Journal of Sport Science, 2(6), 1-15. doi:10.1080/17461391.2002.10142577.

- Simon, R.L.; Torres, C.R.; Hager, P.F.** (2018). Fair Play. The Ethics of Sport, 4th ed.; Taylor Francis, Routledge: New York, NY, USA.
- Shilling C** (2005) The Body in Culture, Technology and Society. SAGE Publications, pp. 101.
- Tiryaki, Ş.** (2002). Sporda Şiddetin Ortaya Çıkışı. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı, s. 114-119.
- Tiryaki, Ş.** (2000). Spor psikolojisi: kavramlar, kuramlar ve uygulama. İstanbul: Eylül publishing.
- Türkmen, M., & Varol, S.** (2015). Analysis of the effects of physical education and sport courses on the development of sportsmanship attitude of secondary school students: (Bartın city sample). International Journal of Contemporary Educational Studies. 1(1), 42-64. Retrieved from: <http://dergipark.gov.tr/intjces/issue/25668/270721>.
- Tarakçıoğlu, S., & Doğan, B.** (2013). “Spor Etiği Bağlamında Gen Dopingi”. Spor Bilimleri Dergisi, 24(1), 45-54.
- Topçu, E.Ü.** (2013). Etik ve Sportmenlik İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
- UK Government Department for Culture, Media & Sport, Media & Sport.** (2015). Sporting future: a new strategy for an active nation..
- Vasyl Sutula** (2018) The generalization of the definition of the concept of sport as one of the basic constructs of the theory of physical culture and the theory of sports. Slobozhansky scientific and sports newsletter 1(64): 89-97
- Vargas-Mendoza, N.; Fregoso-Aguilar, T.; Madrigal-Santillan, E.; Morales-Gonzalez, A.; Morales-Gonzalez, J.** (2018). Ethical concerns in sport: When the will to win exceed the spirit of sport. Behav. Sci., 8, 78. [CrossRef] [PubMed].
- Vallerand, R. J. & Losier, G. F.** (1994). Self-Determined motivation and sportsmanship orientation: An assessment of their temporal relationship. Journal of Sport & Exercise Psychology, 16, 229-245. doi:10.1123/jsep.16.3.229
- Vallerand, R. J., Briere, N. M., Blanchard, C. & Provencher, P.** (1997). Development and validation of the multidimensional sportsmanship orientations scale. Journal of Sport & Exercise Psychology, 19(2), 197-206. doi:10.1123/jsep.19.2.197
- Vidoni, C., & Ward, P.** (2009). Effects of fair play instruction on student social skills during a middle school sport education unit. Physical Education and Sport Pedagogy, 14(3), 285-310. doi:10.1080/17408980802225818.
- Valois, R.F.; Zullig, K.J.; Huebner, E.S.; Drane, J.W.** (2004). Physical activity behaviors and perceived life satisfaction among public high school adolescents. J. Sch. Health, 74, 59–65.

- Versly, P.** (1994), “Modern Sociology”, translated by H.Pouyan, Chapakhsh Press, first published.
- Yıldırım, İ.** (2004). Fair Play: Concept, view in turkey and improving perspectives. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 9(4), 3-16.
- Ziyagil, M. A., Bilir, P., Cekin, R. & Saym, T. C.** (2012). Aggression and violence in sports and solution proposals in turkey. *CBU Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 7(1), 1-14. Retrieved from: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/370589>
- Zullig, K.J.; Valois, R.F.; Huebner, E.S.; Drane, J.W.** (2005). Adolescent health-related quality of life and perceived satisfaction with life. *Qual. Life Res.*, 14, 1573–1584.
- Zhang, L. Ve Postiglione, G.A.** (2001). Thinking styles, self-Esteem, and sosyo-economic

Ek-2: Anket Formları

Değerli katılımcılar, Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin yaşam doyumu ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Sizlere sorulan sorulara genelde nasıl olduğunuzu düşünerek değerlendiriniz.

Ahmed Naji Ayyed AYYED

İstanbul Gedik Üniversitesi'nin Spor Bilimleri
Fakültesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Demografik Bilgiler

1. Yaş
2. Cinsiyet
3. Kaçınıcı Sınıfta okumaktasınız
4. Aile gelir durumu
5. Bölümünüz

YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ

Aşağıda 5 cümle ve her bir cümlenin yanında da cevaplarınızı işaretlemeniz için 1'den 7'ye kadar rakamlar verilmiştir. Her cümlede söylenenin sizin için ne kadar çok doğru olduğunu veya olmadığını belirtmek için o cümlenin yanındaki rakamlardan yalnız bir tanesini daire içine alarak işaretleyiniz. Bu şekilde 5 cümlenin her birine bir işaret koyarak cevaplarınızı veriniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Soru 1) Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın.							
Soru 2) Hayat şartlarım mükemmel.							
Soru 3) Hayatımdan memnunum.							
Soru 4) Hayattan şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim.							
Soru 5) Eğer hayata yeniden başlasaydım hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.							

Kaynak: (Köker S., 1991)

ÇOK BOYUTLU SPORTMENLİK YÖNELİMİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizlerin sportmenlik davranışlarınızı belirlemeye yönelik bazı cümleler verilmiştir. Lütfen her bir ifadeyi okuyarak, bunlardan size uygunluk derecesine göre uygun olan sütunu işaretleyiniz.	Beni Hiç Tanımlamıyor	Beni Çok Az Tanımlıyor	Beni Kısmen Tanımlıyor	Beni Oldukça Tanımlıyor	Beni Tam Olarak Tanımlıyor
1) Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.					
2) Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.					
3) Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.					
4) Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim					
5) Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım.					
6) Hakem kararlarına uyarım.					
7) Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım					
8) Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım					
9) Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem					
10) Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim					
11) Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.					
12) Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam					
13) Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.					
14) Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir.					
15) Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.					
16) Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım					
17) Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum					
18) Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim					
19) Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım					
20) Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.					

Kaynak: (Balçıkanlı G. S., G, Yıldırım, İ. (2011).

ÖZGEÇMİŞ

Ahmed Naji Ayyed

ÖĞRENİM DURUMU.

- Lisans: 2015, Wasit University, Bachelor of Physical Education and Sport Sciences, Physical Education and Sport Department
- Yüksek Lisans: 2023, İstanbul Gedik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Programı

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- Irak'ta Birinci Lig Futbol Kulübünde (Al-Kut Club) futbol oyunculuğu
- Wasit Üniversitesindeki öğrenimi boyunca futbol, hentbol, voleybol, badminton branşlarında turnuvalara aktif katılım
- Antrenman Bilimi kursuna katılım
- Spor Hekimliği Kursuna katılım